

Department of Wildlife Sciences

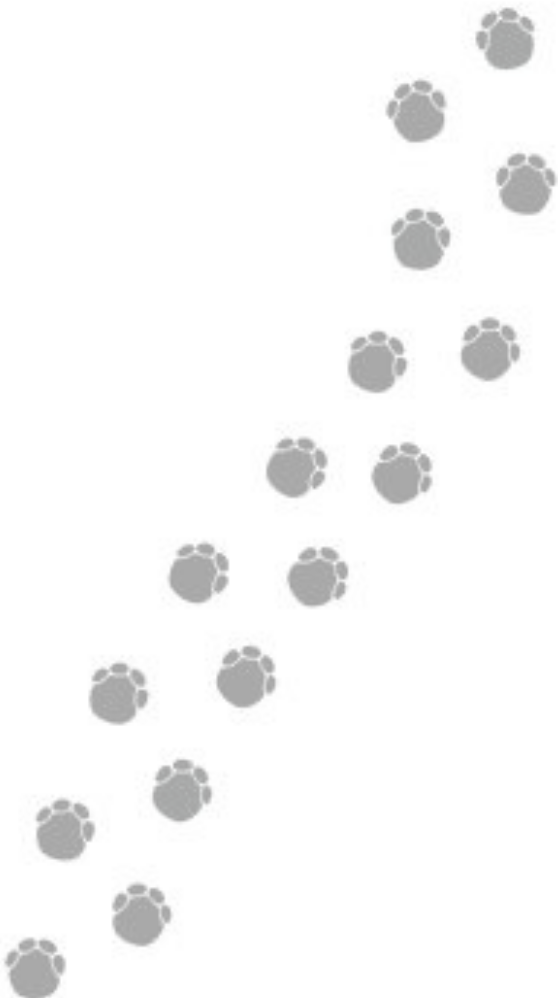
કેવિત્ત્લા ઁધ્ધિ

NAVSARI AGRICULTURAL UNIVERSITY

ACTIVITIES

Education

Undergraduate Courses

Following courses are being taught to B.Sc. (Hons.) Forestry students:

Semester	Course Title	Credit	Remarks
III	Wildlife Biology	2+1	Visit to Vansda National Park and Purna Wildlife Sanctuary
IV	Ornithology & Herpetology	2+1	Visit to Sayajibaug Zoo and Sultanpur wetland
IV	Study tour to State Forest	0+1	3 National Parks of the State: Gir, Blackbuck and Marine National Park
VIII	Wildlife Management	1+1	Visit to BNHS, NGOs and nearby PAs
VII	All India Study Tour	0+3	The students visit important National Parks and Sanctuaries of North/ South India

Postgraduate Courses

Ecotourism- Concepts & Modern Approaches	2+1	Ecotourism services study
Ecosystems of the World	2+0	In major ecotourism countries
Ecotourism in Protected Areas	2+1	In important tiger reserves
Economics in Ecotourism	2+1	Case studies of livelihood

Postgraduate Students

No.	Name	Title of the Thesis	Completion
1	Mashi Akbarhusen Kamarali	Impact of Kilad Ecotourism Site on Socio-economic Status of Tribals of the Dangs and Conservation Awareness.	2021-22
2	Patel Chitra Kundan	Human-Leopard Interaction in Mandvi Taluka of Surat District.	2021-22
3	Patel Harshkumar Nareshbhai	Assessment of Roadkills on A Stretch of NH 64 From Eru Char Rasta to Dandi	2022-23

FORESTRY

Defining UG & PG degree for general market needs & for specialized jobs and uniformity in UG & PG degree nomenclature

i). UG degree: B. Sc. (Hons) Forestry

ii). PG degree: M.Sc. (Forestry) and Ph.D. (Forestry)

PG with following specializations:

S. No.	Specialization in M.Sc. / Ph.D.
1	M.Sc./Ph.D. Forestry (Silviculture & Agroforestry)
2	M.Sc./Ph.D. Forestry (Forest Biology & Tree Improvement)
3	M.Sc./Ph.D. Forestry (Natural Resource Management)
4	M.Sc./Ph.D. Forestry (Forest Products & Utilisation)
5	M.Sc./Ph.D. Forestry (Wildlife Sciences)

(Fifth Deans' Committee Report)

Dissertation Students

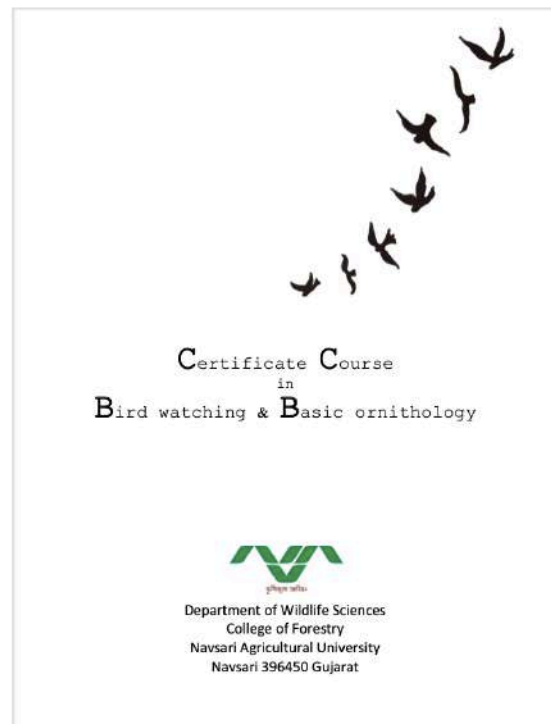
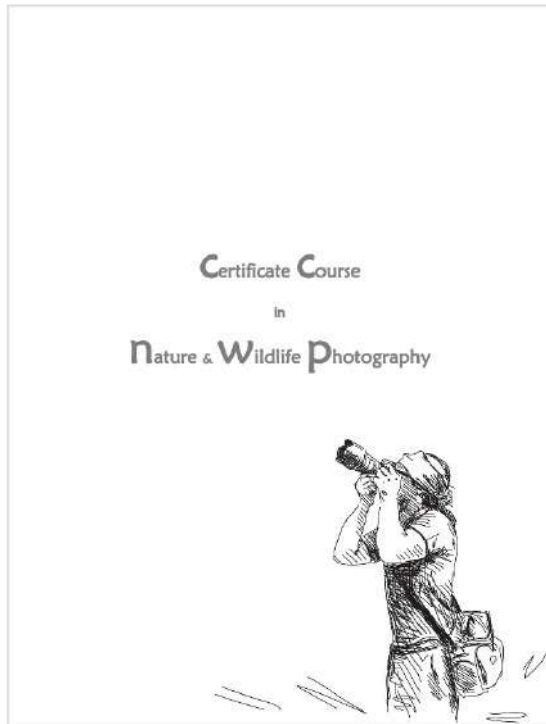
Under the guidance of staff of Department of Wildlife Sciences, following students have accomplished final year dissertation of B.Sc. (Hons.) Forestry.

No.	Name	Title of Dissertation	Completion
1	Prajapati Harshbhai Babubhai	Population density and habitat use of Indian Peafowl (<i>Pavo cristatus</i>) in Navsari Agricultural University, Navsari, Gujarat	2022
2	Simran Paresb Panchal	Population density and habitat use of Five-striped squirrel (<i>Funambulus pennanti</i>) in Navsari Agricultural University, Navsari, Gujarat	2022
3	Saiyed Mohammad Saqlain	Human-leopard interactions in coastal villages of Jalalpore taluka in Navsari District.	2023
4	Patel Jaykumar Amrutbhai	Crop damage by wild boar (<i>Sus scrofa</i>) in some villages of Jalalpore and Mahua taluka of Gujarat, India	2023

Skill Development Courses

No.	Title	Duration	Commencement
1	Certificate Course in Nature & Wildlife Photography	1 year	2013
2	Certificate Course in Bird Watching & Basic Ornithology	1 year	2024
3	Postgraduate Diploma in Wildlife Conservation	1 year	2024

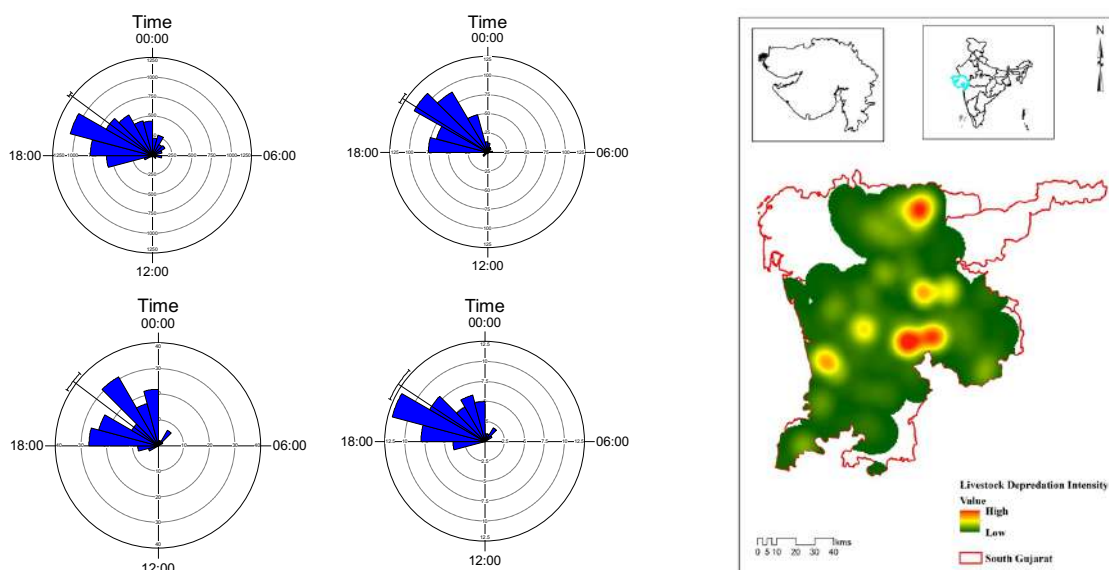
Research & Development

Departmental Research Experiments (BH: 352/12071 & 12100)

Sr No	Exp No	Title	Start	Completion
1	WLS/16/2	Biodiversity of Navsari city & its surroundings	2020	2025
2	WLS/16/3	Monitoring human-leopard conflict using Remote Sensing and GIS in South Gujarat	2020	2024
3	WLS/18/1	Monitoring the status of mammalian fauna of NAU campus	2022	2025
4	WLS/18/2	Population assessment of leopard in human dominated landscape of Vansda taluka of Navsari district	2022	2025
5	WLS/18/3	Long term monitoring of roadkill on NH 64 from Eru Char Rasta to Dandi Dist. Navsari	2022	2027
6	WLS/18/4	Bird community structure in Vansda National Park, Navsari, Gujarat	2022	2025
7	WLS/20/1	Assessment of occupancy and habitat use of Large Carnivores in South Gujarat	2024	2027
8	WLS/20/2	Prey availability of Large Carnivore in selected Protected Areas of Gujarat, India	2024	2030
9	WLS/20/3	Movement ecology of Leopards (<i>Panthera pardus fusca</i>) using radio-collar in South Gujarat	2024	2027
10	WLS/20/4	Modelling Leopard's suitable habitat using machine learning algorithm	2024	2026
11	WLS/20/5	Niche partitioning between Leopard (<i>Panthera pardus fusca</i>) and Asiatic Lion (<i>Panthera leo leo</i>) in Gir Protected Area	2024	2026

WLS16/3

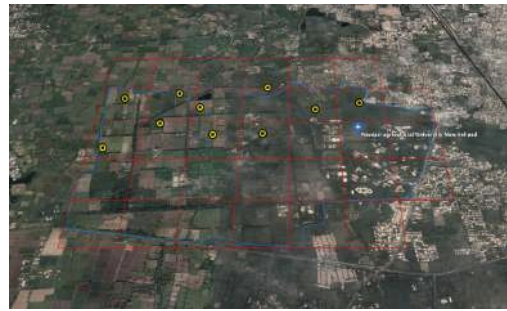
The pattern of human-leopard conflict is analysed using the secondary data collected from the forest department. The pattern is being analysed yearly for human conflict and livestock predation in the selected districts of South Gujarat. We assess yearly frequency of attack through the linear regression while spatial distribution is assessed in relation to villages being the lowest layer of stratification in data.

Leopard's Livestock depredation timing and Intensity Hotspot in South Gujarat

WLS/18/1

Twenty square grids have been laid down on NAU campus each with a size of 20 ha and camera traps are deployed in each grid for one month in all seasons and data is being collected to assess the mammalian fauna with their habitat use. To assess habitat, occupancy-based framework will be used which is based on generalized linear modelling that relates capture probability of individuals to the habitat factors. Entire study period will be divided in sampling occasion of 10 days and species presence absence is recorded in these occasions. Habitat factors around each camera traps is collected. Package Unmarked in programme R is used for the analysis of habitat use.

Mammals sighted in NAU campus

WLS/18/2

Systematic sampling is used by dividing the whole Vansda taluka in 4 sq km grid. Camera traps are deployed for one month in each block. Prior to deploying the camera traps, a reconnaissance survey was carried out to find suitable places for signs such as scats and pug marks of leopard. Camera traps are being monitored on weekly basis to retreat the data and checking the batteries. Individual leopards are identified from their unique rosette pattern. Data are analysed using the spatially explicit capture recapture framework using the package SECR in program R.

Leopards of Vansda

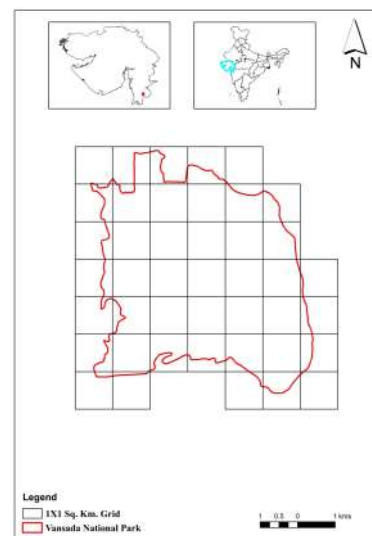
WLS/18/3

Since roadkill is the direct threat for the wildlife persists around the roads, the experiment is taken up to assess the magnitude of these roadkill. Two observers on both sides of the roads walk with a slow pace and carcasses from roadkill are recorded along with the information such as species, age and sex, date, GPS location and adjacent habitat. Data of the roadkill are recorded on the weekly basis. To assess the spatial distribution and abundance of mammals' direct and indirect approaches are used. In the direct approach six line transect of 2 km length would be laid parallel to the road at a distance of 50, 500 and 1000 meters which results in effort of 14 km on either side of the road. Animal density is calculated using package Distance. Group encounter rate per kilometre could act as index of abundance due to their linear relationship with the density.

WLS/18/4

Bird community structure is being assessed using distance sampling framework which is one of the widely used framework to assess the abundance of birds. Distance sampling framework using point count method is used for assessing the community structure of birds. Point count will be laid systematically in a square grid system of 1 sq km. Point count is conducted in morning from 0600 to 1100 hours and in evening time 1600 to 1900 hours when birds are most active. Point count is carried out for 10-15 minutes by a single or multiple observers. Data recorded while doing point transect include species name, group size, radial distance from centre of point, GPS location of the point and habitat. Radial distance from the point is measured with the help of the range finder. Each point count is replicated for 2 to 3 times to get minimum count for the estimation of densities. Programme Distance is used for the analysis of bird densities. Multivariate analysis is further performed to assess the bird community structure.

Ongoing Projects

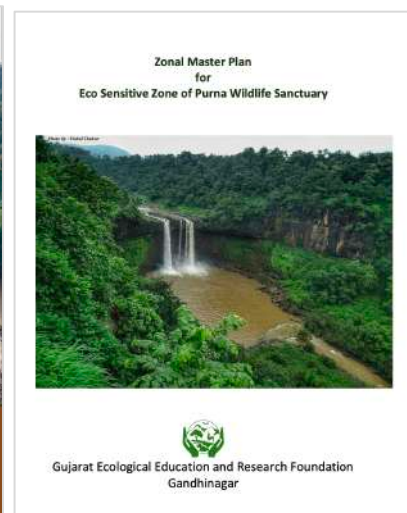
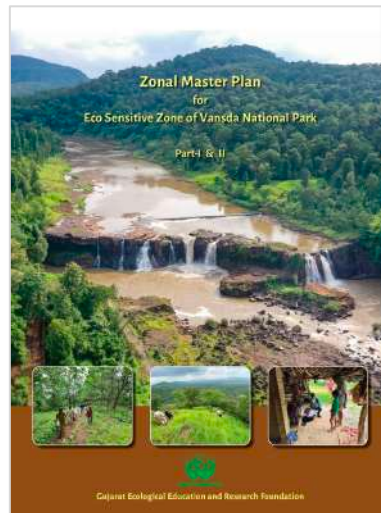
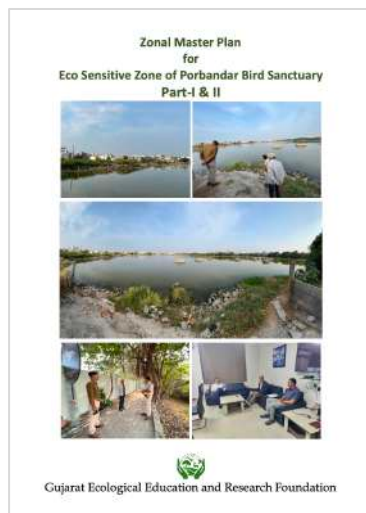
No.	Title of the Project	Budget Head	Funding Agency	Start	Completion
1	Establishment of Department of Wildlife Sciences PI: Dr. Aadil Kazi Co-PIs: Dr. Bimal Desai & Dr. Dileshwar Nayak	352/12071	Govt of Gujarat	2021	Plan Project
2	Conservation of Large Carnivores in Gujarat PI: Dr. Aadil Kazi Co-PI: Dr. Dileshwar Nayak	352/12100	Govt of Gujarat	2023	Plan Project

Projects under Approval

1. Conservation of birds in Gujarat.
2. Ecology of Dhole *Cuon alpinus* in Dangs.
3. Mitigating Farmer-Leopard conflict in tribal areas of South Gujarat.
4. Long-term Monitoring and Conservation of Avifauna in South Gujarat.
5. Mitigating the impact of crop damage by wild animals in agriculture landscape.
6. Assessment of ecological status of Vansda National Park for Critical Wildlife Habitat.
7. Assessment of impact of road widening on roadkill and mammal distribution.
8. Ecology and behaviour of Owls (Strigiformes) in Vansda National Park.
9. Estimation of carrying capacity for sustainable ecotourism in Vansda National Park, Dangs.
10. Population assessment of ungulates in Gir National Park and Sanctuary.

Completed Projects

1. Management Plan for Purna Wildlife Sanctuary (2024)
2. Preparation of Zonal Master Plan for Eco Sensitive Zone of Purna Wildlife Sanctuary (2023)
3. Monitoring of nursery and plantation works in south Gujarat region (2023)
4. Preparation of Zonal Master Plan for Eco Sensitive Zone of Porbandar Bird Sanctuary (2023)
5. Spatial Ecology of Leopards in multiuse landscape of Saurashtra (2022)
6. Identification of critical wildlife habitat in Vansda National Park (2021)
7. Monitoring of plantation carried out by forest department in various districts of Gujarat (2021)
8. Watershed monitoring in various districts of Gujarat (2021)
9. Preparation of Zonal Master Plan for Eco Sensitive Zone of Vansda National Park (2020)
10. Devising guidelines for reintroduction/translocation of Chital *Axix axis* in wilderness (2020)

Scientific Outcome in Reputed Journals

1. Biologia
2. Ethology, Ecology and Evolution
3. Frontiers in Ecology and Evolution
4. Indian Forester
5. Indian Journal of Ecology
6. Journal of Threatened Taxa
7. Mammal Research
8. Mammalia
9. PLOS One
10. Wildlife Biology

Research Papers

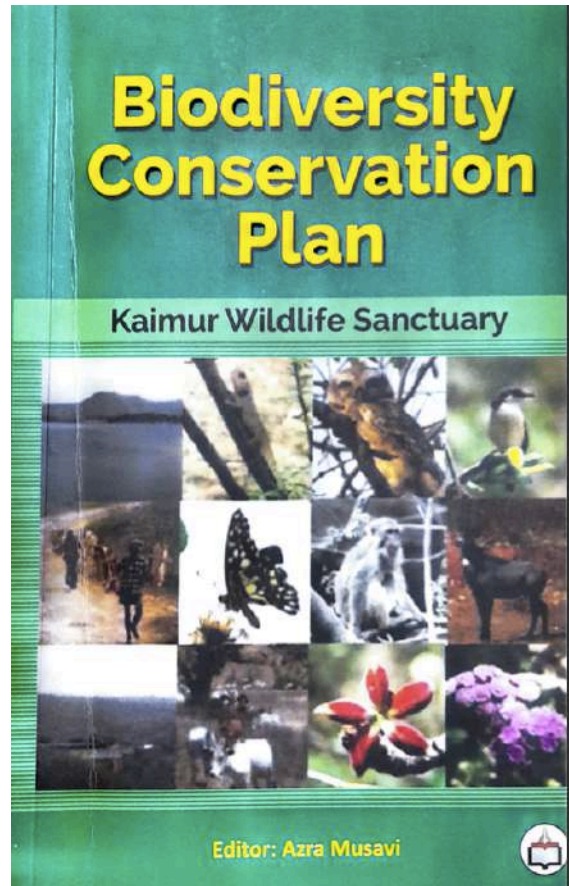
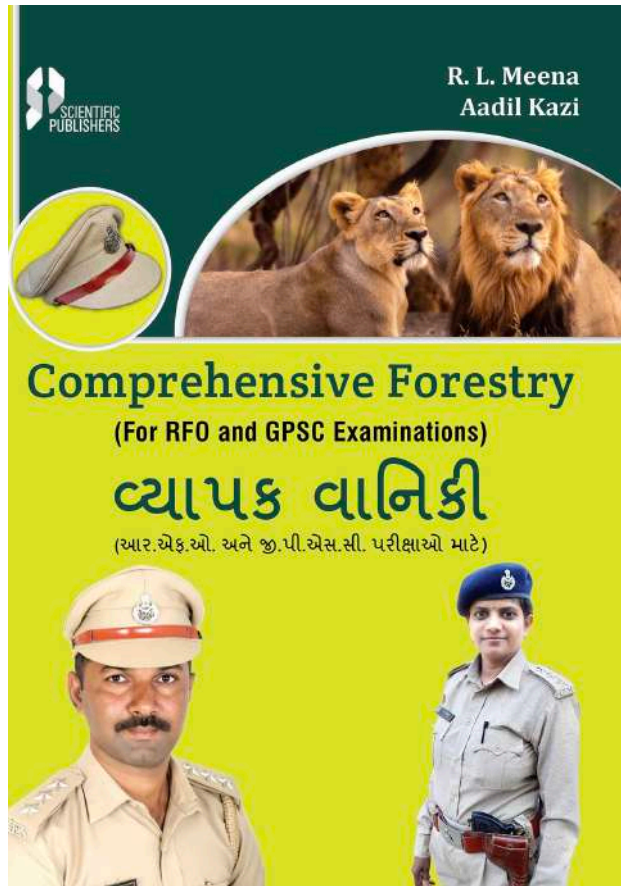
1. Dahya, M. I., Chaudhary, R., Kazi, A. A. and Shah, A. I. 2023. Food habits and characteristics of livestock depredation by leopard (*Panthera pardus fusca*) in human dominated landscape of South Gujarat, India, Ethology Ecology & Evolution.
2. Chaudhary, R., Sharma, P., Zehra, N., Musavi, A., Khan, J.A. 2023. Food habits and dietary partitioning between leopard (*Panthera pardus fusca*) and Asiatic lion (*Panthera leo leo*) in Gir protected area, Gujarat, India. Mammal Research. 68, 471-480.
3. Ram, M., Sahu, A., Nityanand, S., Chaudhary, R., Jhala, L. 2023. Diet composition of Asiatic lions in protected areas and multi-use land matrix. Journal of Vertebrate Biology. 72, 1-9.
4. Ram, M., Sahu, A., Srivastava, N., Chaudhary, R., Jhala, L., Zala, Y. 2023. The semi-arid ecosystem of Asiatic Lion Landscape in Saurashtra, Gujarat: Population density, biomass and conservation of nine wild prey species. PLoS ONE 18(9): e0292048.
5. Patel, H., Chaudhary, R. Chaudhari, P. A. and Kazi, A. A. 2023. Status, Characteristics and Factors Affecting Roadkills on NH- 64: The Dandi Path, Navsari, Gujarat, India. Indian Journal of Ecology. 50 (5): 1276-1281.
6. Dahya, M. I., Chaudhary, R., Shah, A. I. and Kazi, A. A. 2023. Assemblage, relative abundance and activity pattern of wild mammals in the human- dominated landscape of Vansda taluka, Gujarat, India. Mammalia. <https://doi.org/10.1515/mammalia-2022-0130>
7. Mahajan, P., Chaudhary, R., Kazi, A. A. and Kandal, D. 2022. Spatial determinants of livestock depredation and human attitude towards wolves in Kailadevi Wildlife Sanctuary, Rajasthan, India. Frontiers in Ecology and Evolution. 10:855084..
8. Chaudhary, R., Zehra, N., Musavi, A. and Khan, J.A. 2022. Estimating density of leopard using spatially explicit capture recapture framework in Gir Protected Area, Gujarat. Submitted in Biologia.
9. Kazi, A. A., Rabari, D.N. , Dahya, M.I. and Lyngdoh, S. 2021. Reappearance of Dhole *Cuon alpinus* (Mammalia: Carnivora: Canidae) in Gujarat after 70 years. Journal of Threatened Taxa 13(6): 18655–18659. <https://doi.org/10.11609/jot.6415.13.6.18655-18659>
10. Dahya, M. I., Kazi, A. A., Shah, A. I. and Nayak, D. 2021. Assessment of human-leopard interaction in Vansda, South Gujarat. International Journal of Zoology and Applied Biosciences 6:186-193.
11. Dahya, M. I., Kazi, A. A., Shah, A. I. and Rajput, K. R. 2021. Livestock depredation by leopard (*Panthera pardus fusca*) in Vansda Taluka, South Gujarat. Journal of Entomology and Zoology Studies. 9(4): 218-226.
12. Chaudhary, R., Zehra, N., Musavi, A. and Khan, J.A. 2020. Spatio-temporal partitioning and coexistence between Asiatic lion and leopard in Gir protected area, Gujarat, India. Plos One 15:1-14.
13. Chaudhary, R., Zehra, N., Musavi, A. and Khan, J.A. 2020. Evaluating the effect of ecological and anthropogenic variables on site use by sympatric large carnivores in Gir protected area, Gujarat, India. Wildlife Biology 4: 1-7.
14. Rizvi, A., Chaudhary, R., Haider, M. and Naseem, I. 2020. How climate change affects parasites: the case of trematode parasite *Clinostomum complanatum* and its fish host *Trichogaster fasciatus*. Journal of Parasitic Disease 44: 476-480.
15. Chaudhary, R., Zehra, N., Sharma, P., Musavi, A. and Khan, JA. 2019. Status and habitat use of large mammals in Gir national park and sanctuary, Gujarat, India. International Journal of Ecology and Environmental Sciences 45: 257-266.

Manuals

1. Nature and Wildlife Photography 2024 (2023). Aadil Kazi, Nevil Zaveri and Pravin Chaudhari
2. Wildlife Biology (2022). Authored by A. A. Kazi, R. Chaudhary and P. A. Chaudhari.
3. Ornithology and Herpetology (2022). Authored by A. A. Kazi, R. Chaudhary and P. A. Chaudhari.
4. Wildlife Management (2022). Authored by A. A. Kazi, R. Chaudhary and P. A. Chaudhari.
5. First Aid in Avian Health Management (2020). Compiled by A. A. Vagh, G. M. Pandya, A. A. Kazi and J. M. Patel.

Books

1. Comprehensive Forestry (2021, ISBN 978-9390495917). Pp. 556. R. L. Meena and Aadil Kazi.
2. Biodiversity values of Kaimur Wildlife Sanctuary. Pp. 17-61. In: Musavi, A. (ed.): Biodiversity Conservation Plan: Kaimur Wildlife Sanctuary (2016). Athar, A. A. Musavi, K. Ahmad, S. Alam, A. M. Khan, A. Tahoor, G. Hasanaine, K. A. Khan, M. Shoeb, R. Chaudhary, T.A. Rather, T. Ahmed, J.A. Khan.

Awards

1. Institute's Gold Medal for Top Trainee in Wildlife Management was awarded to A. A. Kazi by Wildlife Institute of India, Dehradun.
2. Institute's Silver Medal for Best All Round Wildlifer was awarded to A. A. Kazi by Wildlife Institute of India, Dehradun.
3. Director General's Baton was awarded to A. A. Kazi by Ministry of Defence, Govt of India.
4. The best Teacher Award to A. A. Kazi by South Gujarat Chamber of Commerce and Industry.
5. Best Wildlifer was awarded to A. A. Kazi by Narmada Forest Division, Rajpipla.
6. Young Scientist Award to A. A. Kazi by Gujarat Association for Agricultural Sciences.
7. Significant Contributor Award to Rohit Chaudhary by NCRF, Gandhinagar
8. Young Wildlife Conservationist Award to Pravin Chaudhari by WWFN.

Trainings

No.	Topic	Organizer	Duration
1	Forest Management for Sustainable use of Natural Resources	Banda University of Agriculture and Technology, Banda	3 to 23.3.2022
2	Natural Resource Management	CSK Himachal Pradesh Krishi Vishwa Vidyalaya, Palampur	3 to 12.12.2018
3	Asian Big Cats Conservation Genetics	Amity University, Noida	21 to 23.3.2018
4	Wildlife Management	Wildlife Institute of India, Dehradun	1.11.2017 to 31.1.2018
5	Disaster Management and Environmental Studies	University of North Bengal, Darjeeling	1 to 21.11.2016
7	Piloting Ecosystem Management Framework in Transboundary Landscapes	International Centre for Integrated Mountain Development, Kathmandu	5 to 7.9.2014
6	Temperate Agroforestry for Sustenance and Climate Moderation	Sher-e-Kashmir University of Agricultural Sciences and Technology of Kashmir, Srinagar	5 to 25.8.2014

Conference and Workshop

No.	Topic	Organizer	Duration
1	International Conference on Biodiversity	Pandit Deendayal Upadhyaya Adarsh Mahavidyala, Assam	5.1.2022
2	Scientific management of Mangroves	Forest Department, Navsari	6.3.2020
3	COP 13 to CMS	UNEP & Govt of India	17 to 23.2.2020
4	Conservation Science	Indian Institute of Sciences, Bengaluru	15 to 18.10.2019
5	International Conference on Advances in Zoological Research	Aligarh Muslim University, Aligarh	9 to 10.3.2019
6	Behavior of Chital around touristic and non-touristic roads in Gir protected Area	Amity University, Noida	19 to 20.3.2018
7	Landscape Management Approach for Biodiversity Conservation and Human Wellbeing	Wildlife Institute of India, Dehradun	20 to 23.1.2017
8	Asian Waterbird Census	Forest Department, Gandhinagar	29.1.2017
9	Unlocking potential of youth in context of changing climate in Indian Himalayan region	Central Himalayan Environment Association, Nainital	28 to 30.4.2014
10	Global Bird Watchers' Conference	Gujarat Tourism, Gandhinagar	31.1 to 3.2.2014
11	Second International Conference on Indian Ornithology: Ecosystem Services and Functions of Birds	Salim Ali Centre for Ornithology & Natural History, Coimbatore	19 to 23.11.2013
12	Young ecological talk and interact	Wildlife Institute of India, Dehradun	12 to 14.12.2012
13	International Conference on Indian Ornithology: Status of Indian Birds and their Conservation	Salim Ali Centre for Ornithology & Natural History, Coimbatore	19 to 23.11.2011
14	Global Bird Watchers' Conference	Gujarat Tourism, Gandhinagar	25 to 27.11.2010
15	International Conference on global Warming	International School for Public Leadership, Ahmedabad	11 to 13.3.2010

Departmental Library

A. Mammalogy

1. Carnivores of the world
2. Indian mammals a field guide
3. Mammals of Gujarat
4. Mammals of India
5. The secret lives of Indian mammals
6. The king of Gir
7. The Leopard in India

B. Ornithology

8. About Indian Birds
9. Bharat na Pakshiyo
10. Birds of Delhi
11. Birds of Chandbagh
12. Birds of Gujarat
13. Birds of South Asia -I & II
14. Birds of the Himalayas
15. Birds of Indian Subcontinent, a field guide
16. Handbook for bird educators
17. Great Indian Bustard, A pictorial life story
18. Krushi Paryavaran ma Pakshio
19. Our birds
20. Pakshiyo ni bhaibandhi
21. Pakshiyo nu Vigyan
22. The book of Indian birds
23. Threatened Birds of India
24. Uttar Bharat na Pakshiyo

C. Herpetology

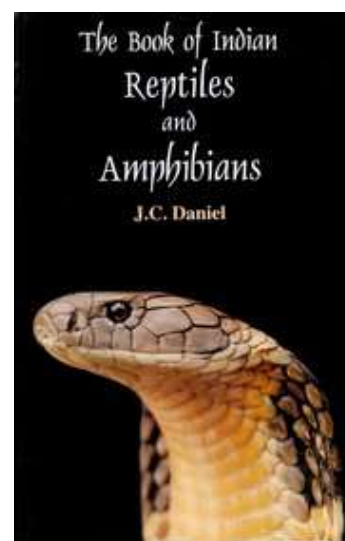
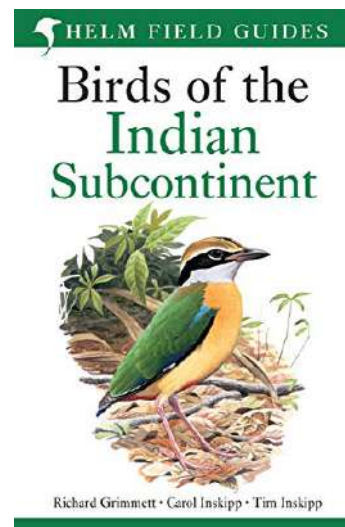
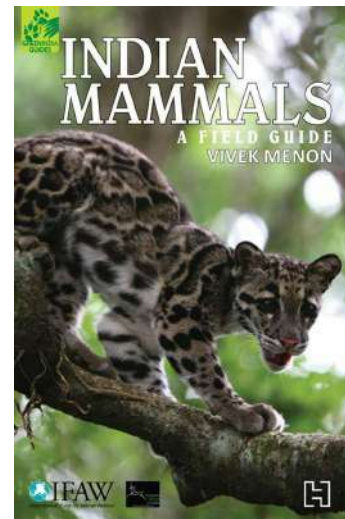
25. Diversity and Ecology of Amphibians of India
26. Common snakes of Delhi
27. Indian Snakes: A Field Guide
28. Reptiles of India
29. Sarpsandarbh
30. Snakes
31. Snakes and other reptiles and amphibians
32. Snakes of India: The Field Guide
33. The book of Indian Reptiles and Amphibians
34. The book of Snakes
35. Venomous Snakes of the World

D. Lepidopterology

36. Butterflies of India
37. Butterflies on the roof of the world
38. The life story of a butterfly

E. Ecology

39. Potential and Existing Ramsar Sites in India
40. Ecological and Environmental Reporting in India
41. Ecology and Environment
42. Jungle Trees of Central India
43. Natural Heritage of Gujarat
44. Trees of Delhi
45. Magical Biodiversity of India
46. Ecological Census techniques
47. Indian Forestry
48. The Biological Diversity Act

F. Natural History

- 49. Indica
- 50. Man Eater of Kumaon
- 51. The Origin of Species
- 52. The Sixth Extinction

G. Wildlife Science

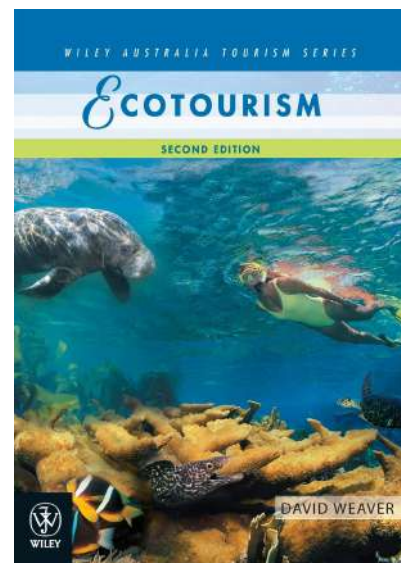
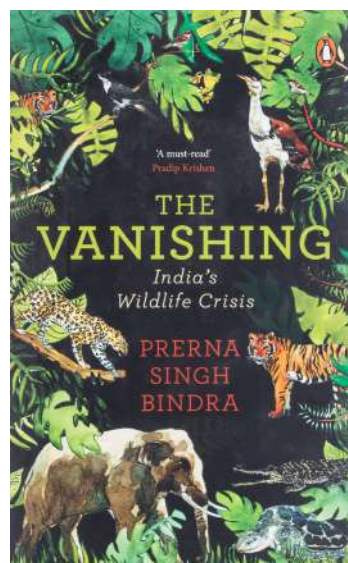
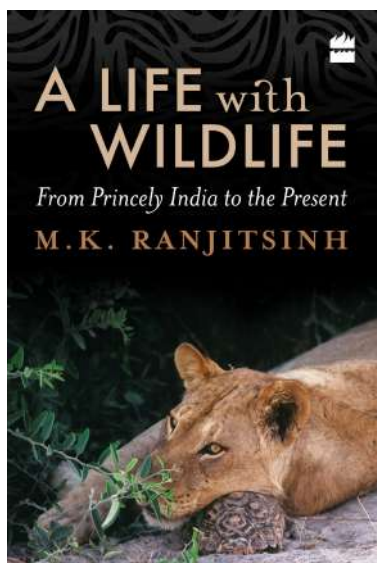
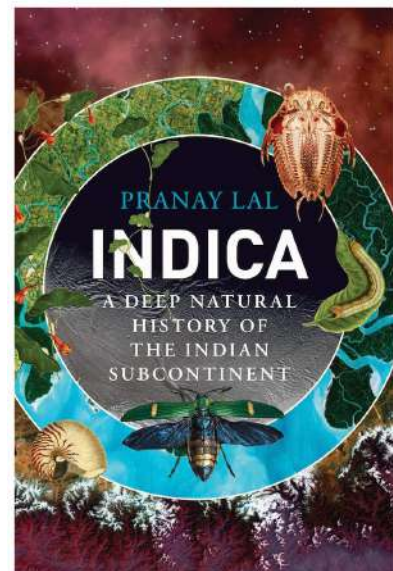
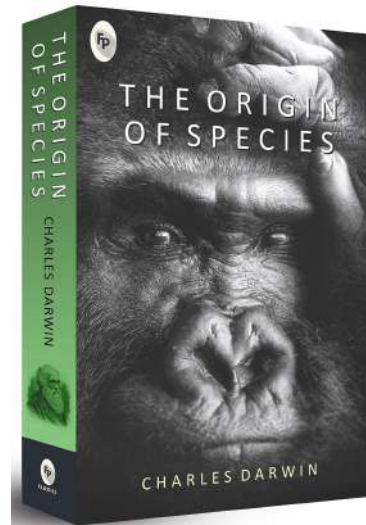
- 53. A life with Wildlife
- 54. Birds, Wild animals and Agriculture
- 55. Chordate Zoology
- 56. Fundamental of Wildlife Management
- 57. Handbook on Wildlife Law Enforcement in India
- 58. Indian Wildlife History
- 59. Management Plans for Gir Protected Area
- 60. Practical Zoology Vertebrate
- 61. Textbook of Wildlife Management
- 62. The Vanishing
- 63. The Wildlife Protection Act 1972
- 64. Wild Fauna of Gujarat
- 65. Wildlife Biology
- 66. Wild Wisdom Quiz
- 67. Wildlife and Forest Conservation
- 68. Wildlife Crime an Enforcement Guide
- 69. Wildlife Law for Rangers

H. Ecotourism

- 70. Ecotourism
- 71. Ecotoursim- a guide for planners and managers I & II
- 72. Gujarat Naa Vanya Mukamo
- 73. Heritage Gems of Gujarat

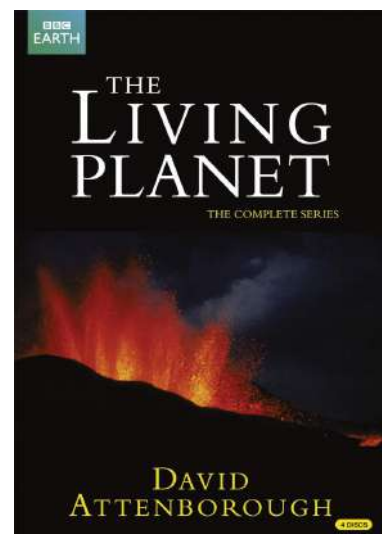
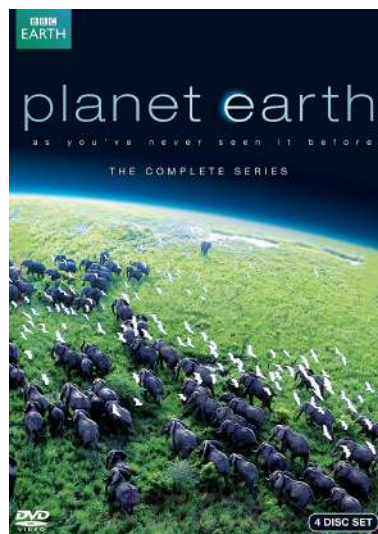
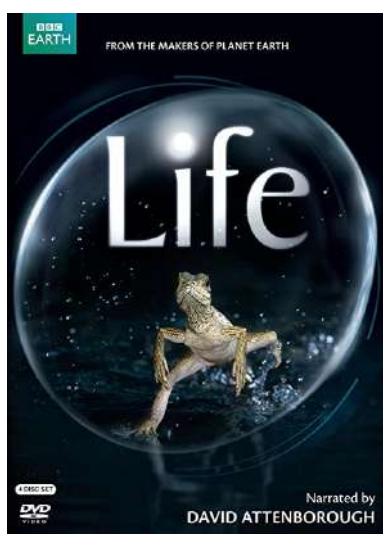
I. Wildlife Photography

- 74. Art of Seeing: Creative Nature Photography
- 75. Color
- 76. Photographing Nature
- 77. Practical Photography
- 78. The Art of Color Photography
- 79. The Camera
- 80. The Complete Photographer
- 81. The Encyclopedia of Photography
- 82. Visual Poetries

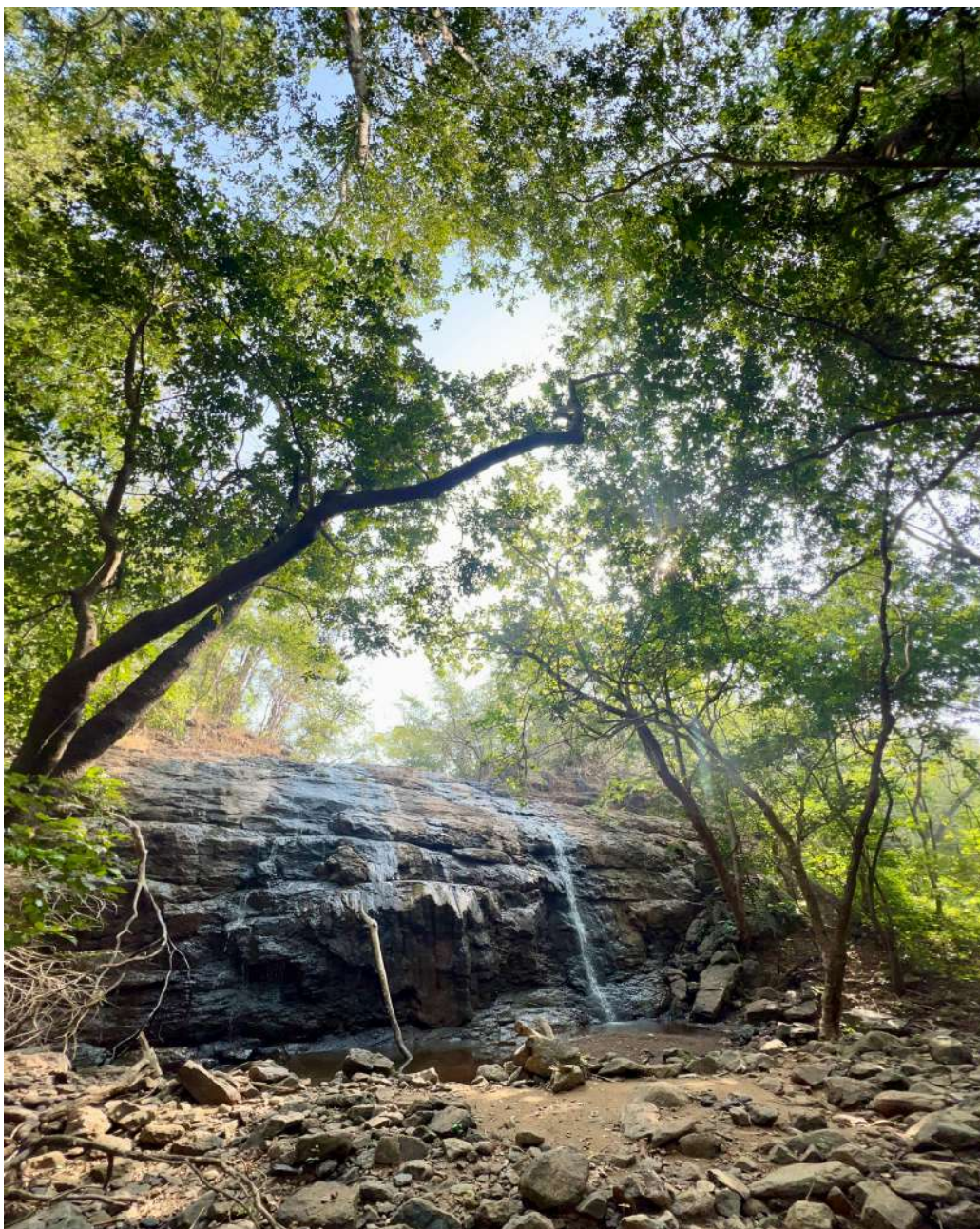
Departmental Cybrary

1.	100 Greatest Discoveries	Discovery Channel
2.	BBC Life & Planet Earth	BBC
3.	Birds Video Guide of Vansada National Park	Gujarat Forest Department
4.	Black Drongo	GEER Foundation
5.	Born to Fly	GEER Foundation
6.	Call of Indian Bird	Nature Club Surat
7.	Dariyai Jeevshrushti	Geer Foundation
8.	Destination Khadija	Tourism Department of Gujarat
9.	Earth: Power of the Planet	BBC
10.	Envis: Wildlife and Protected Area 1997-2015	WII
11.	Gidh- Sangarsmay Udan	GEER Foundation
12.	Great Indian Bustard	BNHS
13.	Great Wonders of the World	Reader Digest
14.	Indian Ornithology	SACON
15.	Marine Biodiversity of Marine National Park and Gulf of Kutch	GEER Foundation
16.	Natural Heritage of Gujarat	GEER Foundation
17.	Natural History Collection	BBC
18.	Preserve the Future: Conserving India's Wild Heritage	British Council
19.	Rann no Vaibhav	Tourism Department of Gujarat
20.	Savaj Hatu Sabda	GEER Foundation
21.	Sinh Samarajya	Gujarat Forest Department
22.	The Living Planet	BBC
23.	Van no Vaibhav	Tourism Department of Gujarat
24.	Video Guide to Common Birds of India	Nature Club Surat
25.	Wild Periyar	Periyar Foundation
26.	Wings of Nature	GEER Foundation

Memberships

- IUCN Commission on Education and Communication, Switzerland
- International Conservation and Biodiversity Team, France
- Global Community Tourism Network, Toronto, Canada
- The International Ecotourism Society, Australia
- Ecological Society of America, Washington DC
- Indian Bird Conservation Network, Mumbai
- Bombay Natural History Society, Mumbai
- Beauty Without Cruelty, Pune
- Nature Conservation and Research Foundation, Gandhinagar
- Bird Conservation Society of Gujarat, Ahmedabad
- Snake Research Institute, Dharampur

Equipments and Amenities

Camera Trap

Spotting Scope

Binoculars

Range Finder

GPS

Night Vision Binoculars

Walkie Talkie

Focus Torch

Head Torch

Microscopes

DSLR Camera with Lens

Densimeter

Velocity Radar Gun

Body Armour & Catch all Pole

Safety Shoes

Bird Feeders

Bird Nests

Rescue Bag

Snake Catchers and Tongs

Tent

Sleeping Bag

Field Track Suit

Rucksack

Equipments under purchase

1.	100mm-45 Spotting Scope	To study behavioural ecology of water birds
2.	3.5 X 7 Night Vision Binocular	To study nocturnal wildlife
3.	Acoustic Detector & Recorder set	To conduct acoustic study of wild fauna
4.	High end Computer & Printer	For data storage, spatial and statistical analysis
5.	IR Camera Traps	To study mammalian fauna
6.	Dan Inject Dart Gun Package	To sedate wild animals
7.	EF 800 mm f/5.6L IS USM	For wildlife photography
8.	Military Compass	To use in different sampling techniques
9.	Monitoring Drone	To characterize landscape and monitor wild fauna
10.	Radio Telemetry Equipments	To assess spatial ecology of wildlife species
11.	Rubber Jaw Trap	To catch wild canids for radio-collaring
12.	Sherman Traps	To study small mammals
13.	Compound Microscope	To study food habits of mammals
14.	Universal Survival Snaring Kit	For field studies
15.	Softwares- Arc Map, Erda, SPSS, etc	For various studies of wildlife

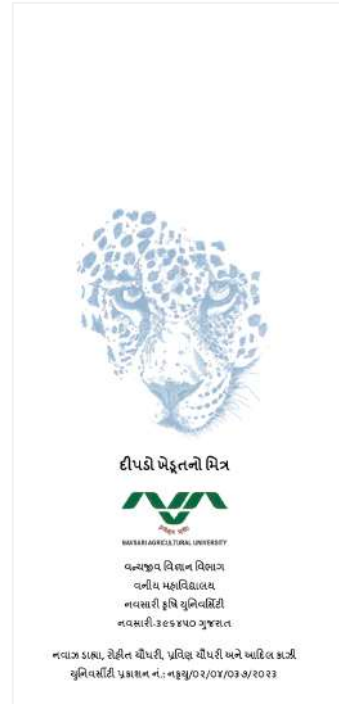

Extension

Folders for Farmers, Students, Forest officials and Common People of Society

Tailored in vernacular language, these folders have been crafted with a focus on reaching a diverse audience, including farmers, school and college students- particularly of rural areas. They are designed to cater to the needs of field staff of forest department and common people of society, serving as a tool to foster awareness about wildlife and encourage participation in wildlife conservation initiatives.

1. નવસારી કૃષિ યુનિવર્સિટીનાં સસ્તન વન્યપ્રાણીઓ
2. ભારત અને વિદેશની વન્યજીવ શિક્ષણ અને સંશોધન સંસ્થાઓ
3. ગુજરાતનાં માંસાહારી વન્યપ્રાણીઓ
4. ગુજરાતના લુપ્ત વન્ય પ્રાણીઓ
5. વન્યજીવોની હાજરીના પરોક્ષ પુરાવા
6. સિંહનું સંરક્ષણ
7. વૈજ્ઞાનિક પદ્ધતિથી કેમેરા ટ્રેપિંગ
8. દીપડાના હુમલાથી કઈ રીતે બચવું
9. દીપડો ખેડૂતનો મિત્ર
10. દીપડાના રેસ્ક્યુની વૈજ્ઞાનિક પદ્ધતિ
11. વન્યજીવ સંરક્ષણમાં સ્થાનિક સમુદાયોનું યોગદાન
12. વન્યજીવ સંરક્ષણમાં મહત્વની કાયદાકીય જોગવાઈઓ
13. આઈયુસીએન રેડ લીસ્ટ અને ગુજરાતના વન્યજીવો
14. વન્યજીવોને કેમ બચાવવા જોઈએ
15. ભારતના વિશિષ્ટ વન્યજીવો
16. વિશ્વના વિશિષ્ટ વન્યજીવો
17. ગુજરાતના ઝેરી સાપ
18. સાપનો સલામત રેસ્ક્યુ કેવી રીતે કરવો
19. સાપની માન્યતા અને હકીકત
20. ગુજરાતના મહત્વના પક્ષીઓ
21. ખેડૂતના મિત્ર પક્ષીઓ
22. પક્ષીઓ કેવી રીતે સ્થળાંતરણ કરે છે
23. પક્ષિ ગણતરીની વૈજ્ઞાનિક પદ્ધતિ
24. વન અધિકારી બનવા માટે શું કરશો
25. જંગલ ટ્રેકિંગના મહત્વના પાસાઓ
26. Mammals of South Gujarat
27. Scheduled Wildlife of Gujarat
28. Protected Area Network of Gujarat
29. Wildlife of Agricultural landscape of South Gujarat
30. GPS for Wildlife

Proposed Trainings, Workshops, Field sessions and Technology transfer

These carefully chosen topics have been curated with the aim of providing a comprehensive and impactful platform for knowledge dissemination. By integrating diverse training methodologies, workshops, on-field sessions and efficient technology transfer, the intention is to bridge the gap between theory and practical application. This multifaceted approach ensures that the stakeholders not only acquire theoretical knowledge but also gain hands-on experience, fostering a holistic understanding of wildlife science.

The ultimate objective is to empower stakeholders to actively participate in and contribute meaningfully to the overarching goals of research, education, and conservation within the field of wildlife sciences. Through this strategic initiative, we anticipate building a more informed and skilled community that will play a pivotal role in advancing the collective efforts towards the preservation and sustainable management of wildlife resources.

Workshops and Trainings for Farmers

No.	Topic	Duration
1	How to manage wild boars in farmlands	1 day
2	Mitigating Human-Leopard Conflict in sugarcane fields of South Gujarat	2 days
3	Important birds of agriculture landscape	1 day
4	Wildlife friendly sustainable farming techniques	2 days
5	Agrotourism opportunities for livelihood upliftment	1 day
6	How to deal with common snakes in agriculture ecosystems	2 days
7	Effective control measures of agriculture damage by wildlife	1 day
8	Leopards are farmers friends	2 days
9	Lure crops and sustainable farming techniques	3 days
10	Fencing techniques, animal damage and implications	1 day

Trainings for Field Staff of Forest Department

1	Indirect evidences of wildlife	2 days
2	Remote Sensing & GIS techniques in wildlife conservation	1 week
3	Mammal/ Bird/ Herpetofauna census techniques	1 week
4	Citizen science and bird conservation	3 days
5	Snakebite and its management	2 days
6	Softwares and apps used in wildlife management	1 week
7	Use and application of camera trapping	3 days
8	Monitoring and documentation of wildlife	1 day
9	Common laws and policies in wildlife conservation	1 day
10	Role of forest staff in effective wildlife conservation	2 days

Trainings for State Forest Service Officers

1	Modern technologies in forest monitoring and conservation	1 week
2	Habitat preservation and habitat restoration	2 days
3	Landscape level monitoring of wildlife	2 days
4	Effective implementation of management plan for protected areas	3 days
5	Involvement of local communities in wildlife conservation	2 days
6	Use of citizen science in long term monitoring of wildlife	1 day
7	Introduction and application of Wildlife Protection Act, 1972	1 day
8	Wildlife trade and wildlife conservation: Global scenario	1 day
9	Management of water resources in protected areas	2 days
10	Corridors for wildlife conservation	1 day

Trainings for IFS Officers

1	Monitoring of wildlife at landscape level	1 day
2	Conservation of wildlife in multi-use landscape	2 days
3	Zonal master plan for Eco-sensitive zone	3 days
4	Mitigation and management of crop damage by wildlife	1 day
5	Management of livestock depredation by the large carnivores	1 day
6	Policy interventions for mitigating impacts of climate change on wildlife	2 days
7	Management of invasive alien plant species in protected areas	1 day
8	Integration of basic and applied research for wildlife conservation	2 days
9	Devising long-term studies for wildlife conservation	1 week
10	Modern scientific techniques and effective wildlife management	2 days

Wildlife Orientation Session for Primary School Students

1	Wildlife: From Panchatantra to The Lion King	1 day
2	Diversity and forest types in India	1 day
3	How to attract beautiful birds at your backyard	1 day
4	Why should we protect the birds	1 day
5	Snakes are friends of humans	1 day
6	Colours, birds and canvass	1 day
7	Wildlife friendly approach for better surroundings	1 day
8	How do large cats hunt and survive	1 day
9	How do animals talk with one another	1 day
10	Let's find out your favourite animal	1 day

Wildlife Orientation Session for Secondary and Higher Secondary Students

1	Wildlife conservation in India	1 day
2	Tiger and humans	1 day
3	Play your part through citizen science	1 day
4	National and international Institutes to study wildlife sciences	1 day
5	Common birds around us and how to identify them	1 day
6	Wildlife around rivers, lakes and small waterbodies	1 day
7	Cheetah reintroduction in India	1 day
8	Identification and role of urban wildlife around us	1 day
9	Photography for wildlife identification and conservation	1 day
10	Interesting wild destinations of India	1 day

Workshops for students of Forestry, Zoology and Wildlife Science

1	Camera trap for wildlife research and monitoring	1 week
2	Wildlife habitat monitoring: Measuring and mapping habitat variables	1 week
3	Estimating abundance of wildlife species	1 week
4	How to build career in wildlife sciences	1 day
5	IUCN: Red List, categories, criteria and documentation	1 day
6	Snake rescue techniques and release in natural habitat	2 days
7	Use of collars and radio tracking equipment	3 days
8	Responsible wildlife photography and conservation	1 week
9	India's wildlife scenario: History, mythology and cultural integration	1 day
10	India's important projects for wildlife conservation and management	1 day

Workshops for NGOs

1	Wetlands: Introduction and role	1 day
2	Scientific documentation of wildlife	2 day
3	Role of NGO's in wildlife conservation	3 days
4	National and international wildlife NGOs	1 day
5	Community involvement in wildlife conservation	2 day
6	Raptors: Introduction and importance to ecosystem	2 day
7	Technologies in wildlife conservation: Role and use	3 days
8	Policy and advocacy for wildlife conservation in India	2 days
9	Collaboration and networking for wildlife conservation	1 day
10	How to create awareness to reduce human-wildlife conflict	1 day

Extension activities carried out with the following Organisations

- Animal Saving Society, Navsari
- Auro University, Surat
- B. P. Baria Science Institute, Navsari
- Beauty Without Brutality, Surat
- Bombay Natural History Society, Mumbai
- Divine Public School, Navsari
- Dr. Shyamaprasad Mukharji Zoological Garden, Surat
- Forest Department of Dadra & Nagar Haveli, Silvassa
- Forest Division, Porbandar
- Forest Training Centre, Kankarapar
- Green Warriors, Navsari
- Gujarat Tourism, Gandhinagar
- Krishi Vigyan Kendra, Navsari & Waghai
- Naran Lala School of Industrial Management, Navsari
- Narmada Forest Division, Rajpipla
- Nature Club Surat
- Navsari Highschool, Navsari
- North Dang Forest Division, Ahwa
- P. T. Science College, Surat
- Podar International School, Navsari
- Police Department, Navsari
- Rotary club of Navsari
- Seth RJJ School, Navsari
- Shree Vallabh Sanskardham School, Valsad
- Shri Sayajibaug Zoo, Vadodara
- Snake Research Institute, Dharampur
- Social Forestry Division, Navsari
- Social Forestry Division, Surat
- South Dang Forest Division, Ahwa
- Sri Sathya Sai Vidyaniketan, Navsari
- Student Police Cadet, Navsari & Surat
- Tapi Forest Division, Vyara
- Wildlife Division, Sasan Gir
- Wildlife Welfare Foundation Navsari
- World Wide Fund for Nature-India, Valsad
- 20 Gujarat Battalion, National Cadet Corps, Navsari

Media Coverage

Media coverage plays a crucial and multifaceted role in the realm of wildlife conservation in India, contributing significantly to public awareness, policy advocacy, and the overall success of conservation efforts. The importance of media involvement in this context extends across several dimensions.

Raising Public Awareness: Media platforms, including newspapers, television, radio and online outlets, have the power to reach a wide audience. Through compelling stories, documentaries, and news coverage, media can educate the public about the importance of wildlife conservation, the challenges faced by various species, and the significance of preserving them.

Advocacy for Policy Changes: Media coverage has the potential to influence public opinion and, consequently, shape policies. By highlighting issues such as habitat loss and the impact of human activities on wildlife, media outlets can catalyse discussions that prompt policymakers to take action. Investigative journalism, in particular, can uncover hidden aspects of wildlife exploitation and bring them to the forefront, compelling authorities to implement stricter regulations and conservation measures.

Showcasing Success Stories: Positive stories of successful wildlife conservation efforts serve as powerful tools to inspire the public and showcase the impact of collective action. Media can highlight instances where conservation measures have led to the recovery of endangered species or the restoration of habitats. These success stories not only celebrate achievements but also provide tangible evidence of the effectiveness of conservation initiatives.

Educating Communities: Local communities often play a pivotal role in wildlife conservation. Media can serve as a conduit for educating these communities about the ecological importance of the wildlife in their vicinity, the economic benefits of conservation and the sustainable coexistence of humans and wildlife. This education is essential for fostering a sense of stewardship and garnering community support for conservation projects.

Fostering International Collaboration: Media coverage helps project India's conservation efforts on the global stage. By showcasing the country's commitment to preserving its rich biodiversity, India can attract international attention, collaborations, and support for conservation projects. This global visibility is instrumental in addressing transboundary conservation issues and promoting best practices on a larger scale.

Creating Public Accountability: Media acts as a watchdog, holding relevant authorities and stakeholders accountable for their roles in wildlife conservation. Investigative journalism can expose illegal activities or negligence that hinder conservation efforts. This scrutiny fosters transparency and encourages responsible practices in both governmental and non-governmental sectors.

Media coverage serves as a potent force in shaping the narrative around wildlife conservation in India. Its ability to inform, inspire and mobilize various stakeholders to protect and preserve the diverse and unique wildlife. We have had positive collaboration with media to ensure bring out the conservation initiatives reach out to common people of society and aware the masses where public involvement is essential.

We have presented a glimpse of stories that have received acclaim from both intellectuals and the broader spectrum of society. These stories encapsulate a diverse range of topics within the realm of wildlife conservation, showcasing the ability to resonate with audiences.

શિયાળાની શરૂઆત થતાં રશિયા, ચીન અને મંગોલિયાનાં પક્ષીઓ નવસારી પહોંચ્યાં

(અમારા પ્રતિનિધિ તરફથી) અમદાવાદ: ગુજરાતમાં શિયાળાની શરૂઆત થતા વિદેશી પક્ષીઓ આવવાની શરૂઆત થઈ છે. ૬૨ વર્ષે પક્ષીઓ રાજ્યમાં આવીને ચાર મહિના માટે વસે છે. રશિયા, ચીન અને મંગોલિયાના પક્ષીઓ સાત સપ્ટેમ્બર પાર કરી નવસારી પહોંચ્યા છે, જેને પગલે ફોરેસ્ટ તથા વન વિભાગ સહિત એનજીઓ દ્વારા તેમનો સર્વે કરી ગણતરી હાથ ધરાય છે. સમગ્ર રાજ્યમાં બે તબક્કામાં યાત્રાવર પક્ષીની ગણતરી યોજનાર છે. પ્રથમ તબક્કામાં શનિવારથી બે દિવસ માટે પક્ષીની ગણતરી યોજશે, જેમાં જિલ્લાના અલગ અલગ ૧૨ જળપ્રવાહિત વિસ્તારોમાં ગણતરી હાથ ધરાય છે. ગુજરાત રાજ્ય દરિયાકિનારા સહિત શિયાળાની ઝમ્મમાં મોટી સંખ્યામાં યાત્રાવર પક્ષીઓનું આગમન થતું હોય છે અને સમયાંતરે આવા પક્ષીઓની કેન્દ્ર સરકાર તેમ જ રાજ્ય સરકાર દ્વારા ગણતરી હાથ ધરવામાં આવતી રહે છે. ત્યાર બાદ ૨૭-૨૮મી ડિસેમ્બર શનિવાર તથા રવિવાર, ૩૦-૩૧મી ડિસેમ્બર શનિવાર તથા રવિવારના રોજ હાથ ધરવામાં આવશે. જ્યારે બીજા તબક્કામાં જાન્યુઆરી ૨૦૨૪માં ૨૧-૨૨મી શનિવાર તથા રવિવાર તેમ જ ૨૭-૨૮મી શનિવાર તથા રવિવાર યોજનાર છે. નવસારીમાં યાત્રાવરના પક્ષીઓની ગણતરી માટે વનવિભાગ પક્ષી સંરક્ષણ સંઘચાલો, કોલેજના વિદ્યાર્થીઓ સહિત પક્ષીવિદો આ કાર્યમાં જરૂરી ઉપકરણો સાથે જોડાયા છે. રાજ્યના દરિયાકિનારાઓ ખાસ કરીને જામનગર, પોરબંદર, દેવભૂષિ દ્વારકા, ભાવનગર, સોમનાથ, નવસારી સહિતના જિલ્લાઓમાં આ કામગીરી થઈ રહી છે. કુંજ, કુતુબ, કરણ, ભગવી, સુરપાળ જેવા પક્ષીઓ વહેલી સવારે જ ફેલાઈ જતા હોવાથી સુપોંડવના સમય ગાળામાં જ ગણતરી કરવામાં આવે છે.

Divya Bhaskar 16/12/2023

નવસારી-સંગ

divyabhaskar.com દિવ્ય ભાસ્કર, નવસારી, સુકાર, 24 નવેમ્બર, 2023 4

દક્ષિણ ગુજરાતમાં સર્વપ્રથમ દીપડાના ખોરાક સહિતની બાબતો પર વલસાડ કોલેજના અધ્યાપકે કરેલ વિસ્તૃત સંશોધન લંડનની જર્નલમાં પ્રસિદ્ધ થયું

દીપડાની જંગલથી રહેણાંક તરફ દૂર ખેતીપ્રદેશમાં ભૂંડ સહિતનો ખોરાક, નિવાસની જગ્યા, એકલા રહેવાના સ્વભાવથી દીપડાઓની માનવ વસાહતમાં જમાવટ

દ. ગુજરાતમાં ફરતા દીપડા ઉપર સર્વપ્રથમ સંશોધન, સંશોધનમાં દીપડાના 350 જેટલા 'મળ'નું વૈજ્ઞાનિક પદ્ધતિથી પરીક્ષણ કરાયું, માનવ વસાહતથી દૂર કરવા મુશ્કેલ

બંધેશ નાચક | નવસારી

દક્ષિણ ગુજરાતમાં દીપડાઓ માનવ વસાહત નજીક હવે પોતાનો નિવાસ જમાવી ચૂક્યા છે ત્યારે તેમની બિહેલીયર-ખોરાકની શૈલી વગેરે બાબતોને જોતા હાલ નજીકના સમયમાં તો તેને માનવ વસાહતમાંથી દૂર કરવા ભારે મુશ્કેલ થા અગ્રણ્ય હોવાને દીપડાની ખોરાક શૈલી સહિતની બાબતો ઉપર થયેલ સંશોધન મોટા સંશોધનમાં જમાવવાનું છે.

વલસાડ ખાતે આવી છે. પાંજરે પુરાયા બાદ તેને જંગલમાં છોડી આવવામાં આવે છે છતાં સ્થિતિમાં કોઈ ફરક પડ્યો નથી. ઉલટું વસ્તી વધી છે. આ બાબતે કેટલીક મહત્વની બાબતો ઉપર સર્વપ્રથમ વિસ્તૃત સંશોધન વલસાડની સાયન્સ કોલેજના આયોલોજ વિભાગના અધ્યાપક નવાજ ડાહ્યા દ્વારા કરવામાં આવ્યું છે. આ સંશોધનમાં આમ તો દીપડાના ખોરાકથી લઈને તેઓ કેટલાક બાબતો નવી બહાર આવી છે. જેમાં એક બાબત એ પણ બહાર આવી છે કે દીપડાઓને હાલ તો માનવ વસાહતમાંથી દૂર કરવા ભારે મુશ્કેલ થા એક તરફ કહીએ તો

અસાધ્ય પણ છે. એક મહત્વનું કારણ એ છે કે દક્ષિણ ગુજરાતના ખેતી વિસ્તારમાં શેરડી, ડાંગર, ચીકુ, આંબા વધુ થાય છે જેમાં દીપડાને જમણી અને દેશી ભૂંડ સહિતનો ખોરાક મળી રહ્યો છે. અહીં તે નિવાસ પણ કરી શકે છે. બીજું કે દીપડો ઝુંડમાં રહેતો નથી. એક હોય ત્યાં બીજો નહીં એવો હોવાના કારણે તે જંગલમાં પ્રેરી આવા બાદ પરત જ માનવ વસાહત નજીક આવી શકે છે. નવા વિસ્તારે પણ ખોજે છે. અહીં ઉલ્લેખનીય છે કે અધ્યાપક નવાજ સંશોધન વડેનની પ્રતિષ્ઠિત રિસર્ચ જર્નલ ઈથોલોજી, ઈકોલોજી એન્ડ ઈન્વેલ્યુશનમાં પ્રસિદ્ધ થયું છે.

સંશોધન રાંગેની મહત્વની બાબતો

- દ. ગુજરાતના 5 જિલ્લાઓ 17500 ચો.કિ.મી. વિસ્તાર છે તેનું ભાગ પણ કર્યું હતું.
- દીપડાના રહેઠાણ, ખોરાક પસંદગી, શિકાર અને તેની પસંદગી, માનવ સાથે સંઘર્ષ ઉપર અભ્યાસ કરાયો.
- બે વર્ષના સમયગાળા દરમિયાન દીપડાના મળ કે 'એટ' તરીકે ઓળખાય છે તેવા 350 મળનું સંગ્રહન પદ્ધતિથી પરીક્ષણ કરવામાં આવ્યું.
- દીપડાની વસ્તીમાં આધાર આપારે તેમાં થયેલ ફેરફાર જોવાયો.
- અધ્યાપક નવાજ ડાહ્યા દ્વારા સંશોધન માટે અન્ય ૩ તજજ્ઞો ડૉ. અરેશ શાહ, ડૉ. આદિલ કાલી અને ડૉ. રોહિત ચૌધરીનું માર્ગદર્શન લેવાયું.

દ. ગુ. માં 2 વર્ષમાં 780 પાલતુ પશુઓનો શિકાર

2 વર્ષમાં 780 પાલતુ પશુઓનો શિકાર કર્યો છે. પાલતુ પશુઓમાં 47 ટકા બકરી, 43 ટકા ગાય, 6 ટકા ભેંસ, 2 ટકા અન્યનો શિકાર કર્યો. ત્રી 2.5 વર્ષની ઉંમરના પ્રાણી ઉંચે મુશ્કેલે સોજે (શ્વે) 9 વાગ્યા દરમિયાન કુખ્યા કરતે હોવાનું જણાયું છે.

કુલ ખોરાકમાં 44 ટકા ભૂંડનો

સંશોધનમાં એ બાબત બહાર આવી કે દીપડા 17 પ્રકારના પ્રાણીઓનો ખોરાક આહારમાં લે છે. તેના ખોરાકમાં સૌથી વધુ 44 ટકા ભૂંડ છે. અન્યમાં 10 ટકા મરચા, 7 ટકા પક્ષી, 7 ટકા સસલા, 6 ટકા ગાય, 6 ટકા બકરી અને 5 ટકા ફૂતરા છે.

7 વર્ષમાં વસ્તી બમણી

2016-2023 એન. 7 વર્ષે દક્ષિણ ગુજરાતની વસ્તી આંક ગુજરાતમાં 1395થી વધી 2274 થઈ નાં 6 ગુજરાતમાં તો 173થી વધી 347 થઈ હોવાનું ગણતરીમાં જમાવ્યું છે.

દીપડાના ખોરાક સહિતની બાબતો પર વલસાડના અધ્યાપકે કરેલું સંશોધન લંડનની જર્નલમાં પ્રસિદ્ધ થયું

દીપડાઓને હાલ માનવ વસાહતથી દૂર કરવા ભારે મુશ્કેલ

બંધેશ નાચક | નવસારી

દક્ષિણ ગુજરાતમાં દીપડાઓ માનવ વસાહત નજીક હવે પોતાનો નિવાસ જમાવી ચૂક્યા છે ત્યારે તેમની બિહેલીયર-ખોરાકની શૈલી વગેરે બાબતોને જોતા હાલ નજીકના સમયમાં તો તેને માનવ વસાહતમાંથી દૂર કરવા ભારે મુશ્કેલ હોવાનું દીપડાની ખોરાક શૈલી સહિતની બાબતો ઉપર થયેલ સર્વપ્રથમ મોટા સંશોધનમાં બહાર આવ્યું છે.

વલસાડ ખાતે આવી છે. પાંજરે પુરાયા બાદ તેને જંગલમાં છોડી આવવામાં આવે છે છતાં સ્થિતિમાં કોઈ ફરક પડ્યો નથી. ઉલટું વસ્તી વધી છે. આ બાબતે કેટલીક મહત્વની બાબતો ઉપર સર્વપ્રથમ વિસ્તૃત સંશોધન વલસાડની સાયન્સ કોલેજના આયોલોજ વિભાગના અધ્યાપક નવાજ ડાહ્યા દ્વારા કરવામાં આવ્યું છે. આ સંશોધનમાં આમ તો દીપડાના ખોરાકથી લઈને કેટલીક બાબતો નવી બહાર આવી છે. જેમાં એક બાબત એ પણ બહાર આવી છે કે દીપડાઓને હાલ તો માનવ વસાહતમાંથી દૂર કરવા ભારે મુશ્કેલ છે. એક મહત્વનું કારણ એ છે કે

દક્ષિણ ગુજરાતના ખેતી વિસ્તારમાં શેરડી, ડાંગર, ચીકુ, આંબા વધુ થાય છે જેમાં દીપડાને જંગલથી અને દેશી ભૂંડ સહિતનો ખોરાક મળી રહ્યો છે. અહીં તે નિવાસ પણ કરી શકે છે. બીજું કે દીપડો ઝુંડમાં રહેતો નથી. એક હોય ત્યાં બીજો નહીં એવો હોવાના કારણે તે જંગલમાં પ્રેરી આવા બાદ પરત જ માનવ વસાહત નજીક આવી શકે છે. નવા વિસ્તારે પણ ખોજે છે. અહીં ઉલ્લેખનીય છે કે અધ્યાપક નવાજ સંશોધન વડેનની પ્રતિષ્ઠિત રિસર્ચ જર્નલ ઈથોલોજી, ઈકોલોજી એન્ડ ઈન્વેલ્યુશનમાં પ્રસિદ્ધ થયું છે.

44 ટકા ખોરાક ભૂંડનો, 56 ટકા અન્ય પશુ-પક્ષીનો

સંશોધન રાંગેની મહત્વની બાબતો

- દ. ગુજરાતના 5 જિલ્લાઓ 17500 ચો.કિ.મી. વિસ્તારમાં 2થી વધુ વર્ષમાં ભ્રમણ.
- દીપડાના રહેઠાણ, ખોરાક, શિકાર અને માનવ સાથે સંઘર્ષ ઉપર અભ્યાસ કરાયો.
- દીપડાના મળ કે 'એટ' તરીકે ઓળખાતા 350 'મળ'નું વૈજ્ઞાનિક પદ્ધતિથી પરીક્ષણ
- દીપડાની વસ્તીના આંકના આધારે થયેલ ફેરફાર જોવાયો.

Divya Bhaskar 24/11/2023

STUDY REVEALS PIGS FORM 28% OF THEIR DIET

Gujarat's leopards indulge in swine dining

Himanshu.Kaushik
@timesgroup.com

Ahmedabad: While lions prefer large prey species like sambar and nilgai, leopards relish pigs more. A recent study by the Navsari Agriculture University has revealed that pigs form 28% of the leopard's diet, making it the primary prey species for the wild feline — domestic dogs and cows comprise only one-fifth of their prey.

The study, "Food habits and characteristics of livestock depredation by leopard in human dominated landscape of South Gujarat, India," was conducted by researchers Mohamad Navaz Dahya, Rohit Chaudhary, Aadil Kazi and Alkesh Shah from Navsari Agriculture University and BP Baria Science Institute, Navsari.

The researchers suggested, "Any action taken to address the pig population issue should be carefully considered as it could have unintended consequences for leopard survival and potentially increase the incidence of livestock depredation." According to wildlife experts, an increase in dependence on livestock could increase incidents of human-leopard conflict. They suggest that the government must ensure a thriving population of small ungulates in areas with sizable leopard numbers.

According to the latest census, the state has 2,274 leopards. This is an increase of 63% in the past six years. With 518 leopards in the region in the latest census against 211 in 2016, south Gujarat recorded the highest increase, of 145.5%, in the population of the wild feline.

The paper stated that earlier studies in Goa on the leopard's diet also reported a high consumption of wild boars in the human-dominated landscape. The availability of pigs might contribute to lower consumption of other prey species such as dogs and cows, said researchers.

PANTHER'S PREY

OCCURRENCE IN SCAT

Prey	Frequency	%
Pig	309	28
Rodent	159	14
Poultry	106	10
Indian hare	74	7
Bird species	75	7
Domestic cow	67	6
Domestic dog	60	5

DOMESTIC ANIMAL PREDATION

Species	Young	Subadult	Adult
Goat	78	219	43
Cow	292	78	0
Buffalo	42	11	0
Horse	8	9	0

How scat analysis was done

Scat samples were collected along roads and trails in the study area and since no other large carnivores were present here, there was no ambiguity in identifying leopard scats. The scats were then collected in zip-locked bags bearing information such as their GPS location and date. The scats were soaked in lukewarm water in the laboratory for 24 hours to remove impurities. Later, they were washed under running water using a fine sieve with 3mm meshes, hydrated in 70% ethanol, and then dried on filter paper. Hairs from the scat samples were mounted on slides and observed under a compound microscope at resolutions of 10X, 50X, and 100X. Prey species were identified by comparing their hair medullary patterns with known reference slides. **TNN**

The researchers collected and analyzed 350 leopard scats between 2020 and 2022 and identified 17 prey species including eight wild and eight domestic animals.

The study was carried out in five districts of South Gujarat, namely Surat (7,657 sq km), Tapi (3,139 sq km), Navsari (2,196 sq km), Valsad (2,947 sq km), and the Dangs (1,764 sq km), covering an area of 17,703 sq km. The study revealed that a leopard's diet was mainly composed of pigs, accounting for 28%, followed by rodent species (14%), poultry (10%), bird species (7%), Indian hare (7%), domestic cow (6%), and domestic dogs (5%). The remaining 33% of occurrences were of other animals

accounting for less than five per cent of the diet. The paper stated that domestic prey accounted for 33% of the biomass consumed by leopards, including domestic dogs, cow calves, domestic goats, and poultry. The high predation on these domestic prey species could be attributed to their small to medium-sized body making it easier for the leopard to drag them to human-dominated landscapes.

The paper stated leopard is one of the most widely distributed large carnivores owing to its high adaptability to various food and habitat conditions. However, despite that, leopards have already lost over 70% of their historical range.

નવસારીના નેચર ફોટોગ્રાફી પ્રદર્શનમાં ઉત્કૃષ્ટ તસવીરો રજૂ

ભાસ્કરવ્યૂહ | નવસારી

નવસારી કૃષિ યુનિવર્સિટી ખાતે આવેલ કોલેજ ઓફ ફોરેસ્ટ્રી હસ્તકના ડીપાર્ટમેન્ટ ઓફ વાઈલ્ડલાઈફ સાયન્સીસમાં છેલ્લા દસ વર્ષથી ફોટોગ્રાફીનો કોર્સ કાર્યરત છે.

સ્કીલ ઈન્ડિયાના ભાગ રૂપે ચાલતો આ સર્ટીફિકેટ કોર્સ પાર્ટ-ટાઈમમાં કરી શકાય છે, એટલે કે અઠવાડિયા એક દિવસ આ કોર્સ ના ક્લાસ લેવાય છે. 45 ક્લાસનો આ કોર્સ એક વર્ષમાં પુરો થાય છે. જેમાં વિવિધ વ્યવસાય સાથે સંકળાયેલા લોકો ભાગ લે છે, જેમ કે રોકેટ્સ, ફોરેસ્ટ ઓફીસર્સ, એન્જનીયર્સ, આર્કીટેક્ટ્સ, પ્રોફેશનલ ફોટોગ્રાફર્સ, ટુડલ્સ

વિગેરે આ કોર્સ શીખે છે અને પોતાની અંદરની કલ્પનાશક્તિ અને સર્જનશક્તિ ખીલવે છે. વાઈલ્ડલાઈફ ઓફ ફોરેસ્ટ્રી માં તા. 4 થી 7 ફેબ્રુઆરી દરમિયાન વિદ્યાર્થીઓના ફોટોગ્રાફ્સ નું પ્રદર્શન યોજાઈ રહ્યું છે. જેમાં વર્ષ દરમિયાન વિદ્યાર્થીઓએ રચેલ તસ્વીરો ને એક પ્લેટફોર્મ આપી પ્રદર્શિત કરાઈ રહી છે. વધુમાં, આ તસ્વીરો સાથે વિશ્વવિખ્યાત

ફોટોગ્રાફરના ફોટોગ્રાફ્સ પણ પ્રદર્શનમાં મુકવામાં આવે છે. દર વર્ષે યોજાતા આ પ્રદર્શનની કંડીના ભાગ રૂપે આ વર્ષે બેંગલોરના જાણીતા ફોટોગ્રાફર જયંતા રોય ની પસંદગી કરવામાં આવી છે. આમ જયંતા રોયના 15 અને વિદ્યાર્થીઓના 35 મળી ચુનંદા 50 ફોટોગ્રાફ્સને નવસારી તેમજ સમગ્ર ગુજરાતના તસ્વીરકારો આ પ્રદર્શન થકી માણી રહ્યા છે.

Divya Bhaskar, 6/2/2023

નવસારી ભાસ્કર

સંપૂર્ણ સ્થાનિક અખબાર

બીલીમોરા | ગણદેવી | ચીખલી | આહવા | વાંસદા | સાપુતારા | અમલસાડ | ખેરગામ | જલાલપોર

દિવ્ય ભાસ્કર

નવસારી • મંગળવાર, 17 જાન્યુઆરી, 2023

પૃષ્ઠ ૧૯ - 10, વિક્રમ સંવત 2079

divyabhaskar.com

ભાસ્કર એક્સક્લુઝિવ વિદેશી પક્ષીઓ તો ઠીક ગુજરાતનું રાજ્ય પક્ષી ગણવામાં આવે છે તે ફ્લેમિંગો પણ હવે ખાસ નજરે પડતા નથી કકરાડનું પક્ષી અભ્યારણ નેસ્તનાબુદ થવા આરે

15 વર્ષ અગાઉ શિયાળાની ઠંડીમાં જ્યાં 1 લાખથી વધુ પક્ષી આવતા હતા તે ચાલુ સાલ 2 હજારથી ઓછા જ ગણતરીમાં આવ્યા છે

નવસારીથી થોડે દુર આવેલ કકરાડમાં 15 વર્ષ અગાઉ જ્યાં દેશી વિદેશી 1 લાખથી વધુ પક્ષીઓ શિયાળાની ઠંડીમાં આવતા અને પછી અભ્યારણ (અધીપત) બન્યું હતું ત્યાં હવે 2 હજારથી ઓછા પક્ષી ચાલુ સાલ આગમન કરવા માન્ય છે. નવસારીથી આરે 14 કિમી દુર મોલિસાલિક ઠાંડી પંથકમાં કકરાડ વિસ્તાર આવેલો છે. અહીંની અંદાજે 11 ચોરસ કિમીથી વધુની ખુલ્લા વિસ્તાર શિયાળાની મોસમમાં એક સમયે પક્ષીઓ માટે સ્વર્ગ સમાન બની ગયો હતો. આજથી 15 વર્ષ અગાઉ અહીં શિયાળાની મોસમમાં 210 પ્રજાતિના 1 લાખથી વધુ પક્ષીઓ આવ્યાનું નોંધાયું હતું, જેમાં દેશી ઉપરંત

માઈગ્રેટર વિદેશી પક્ષીઓનો પણ સમાવેશ થાય છે. ઉલ્ત ભૂખે આ વિસ્તાર શિયાળામાં પક્ષી અભ્યારણ બની ગયો હતો અને સરકાર લેવાલે તેના વિસ્તારની પણ ચાલુ રીડ થઈ ગઈ હતી. જોકે છેલ્લા કેટલાક વર્ષોમાં સ્થિતિ બદલાઈ ગઈ છે. કમસા: પક્ષીઓની સંખ્યા ઘટતી જ ગઈ છે અને ચાલુ સાલ તો 75 પ્રજાતિના 2 હજારથી ઓછી સંખ્યામાં પક્ષીઓની ગણતરી થઈ છે. મહત્વની વાત એ છે કે બુલકાવમાં જેને યુનિવર્સિટીનું રાખ્યું પક્ષી કોલેજ છે એ સ્વેમિંગો કકરાડની સંખ્યામાં આવતા હતા તે તો જ્યસ્લે જ ઊંચા મળી રહ્યો છે. કકરાડ કરતા નજીકના સુણાનાનપુર વિસ્તારમાં થોડા વધુ પક્ષીઓ જોવા મળી રહ્યાં છે.

2008ની તસ્વીર કે જમરે જ્યાં જુઓ ત્યાં કકરાડમાં પક્ષીઓ જ દેખાત હતા.

પાણી રહેતું નહીં હોય પક્ષીઓને ખોરાક મળતો નથી
પક્ષી તરણો જાણે છે કે, પાણી માટે વધુ નહીં પણ એમની સવા ફૂટ પાણી વધુ જરૂરી છે. જેથી આવા પાણીમાં પલાં બધા નાના-મોટા જીવંતોનો અહીં ઉભય થાય છે, જે પક્ષીઓ માટે ખોરાક બને છે. કેટલાય સમયથી કકરાડ પંથકમાં ખાસ પાણી જ રહેતું નહીં હોય પક્ષીઓ માટે ખોરાક વધુ મળતો નથી.

ચાલુ સાલ કોઈ કોઈ જગ્યાએ સુશોભનપણા પક્ષી જ હવે નજરે પડી રહ્યા છે.

કુદરતી સોર્સિસ હોય તો પ્લાનિંગ કરી શકીએ
સરવે માટે સાલ જ અને ગમ્ય હતા ત્યારે 3-4 કિ.મી.ના વિસ્તારમાં પક્ષી વધુ જણાયા ન હતા. પક્ષીઓ નહીં સર્વોચ્ચ કરે તે માટે કુદરતી સોર્સિસ જ હલ નહીં. જો તે હોય તો આપણ કૃત્રિમ રીતે પ્લાનિંગ કરી શકીએ. નહીં પહેલ, વન અધિકારી, નવસારી

જ્યારે નિષ્ણાંતે એમ કહ્યું હતું 'બીજુ નાળ સરોવર બની શકે'
રાજ્યમાં સૌથી મહત્વનું પક્ષી અભ્યારણ વાવોથી 'નળ સરોવર' નું છે. કકરાડમાં આવતા પક્ષીઓની વાત સાંભળી 14-15 વર્ષ અગાઉ એક ઉભય લેવાના સરકારના પક્ષી નિષ્ણાંત આવ્યા હતા, તેઓ અહીંની સ્થિતિ જોઈ દગ રહી ગયા હતા અને કહ્યું હતું કે, 'આ તો બીજુ નળ સરોવર બની શકે એમ છે.' જો પક્ષી એક યા બીજા કરલે કેં બાસ થયું નહીં.

ઠાંડીમાં 'મહાત્મા ગાંધી પક્ષી અભ્યારણ' 'બની શકે જો...
આમ તો જ્યાં પક્ષીઓ આવે છે એ વિસ્તાર કકરાડ હતો જાણીતો થયે પણ તેમની પછી જગ્યા સૌજિવાલિક ઠાંડીમાં આવે છે તેથી તે અહીં 'મહાત્મા ગાંધી પક્ષી અભ્યારણ' વિસ્તાર કરાય તો કૃત્રિમને પણ તેવ મને એમ છે એવું જાણકારોનું કહેવું છે.

Divya Bhaskar, 17/1/2023

Ahmedabad Forecast: Clear sky. Maximum temp will be around 43°C

leave of the SC. P12

loss of lives, homesteads, in- against corona, whereas mo-

► Continued on P 12

Rare whistling dogs spotted in Guj after 50 years

2 Dholes Caught In Camera Traps Set Up At Vansda

Vijaysinh Parmar @timesgroup.com

Surat: After nearly five decades, the rare Asiatic wild dog or dhole has been sighted in the wild in Gujarat.

Two dholes were caught in camera traps set up in Vansda national park that is spread across 24 sq km hilly terrain of Sahyadri ranges. Officials confirmed to TOI that the last reliable sighting of dhole, also known as whistling dog due to its peculiar contact call, was sometime in 1970 by late Maharaja

UNIQUE CHARACTERISTICS

- Disembowels prey within minutes
- Pack of these dogs is capable of killing a tiger too
- Found south of Ganges river, Western & Eastern Ghats and north-eastern states

DWINDLING NUMBERS: The main reason for their falling numbers is the persecution by humans as these dogs wipe out livestock. They have been killed by methods like poisoning of carcasses, snaring, shooting and clubbing of animals at den sites. Moreover, scientists say many developing roads in India cut through their habitat and dens and large number of these dogs also died in vehicle accidents. It is said that before 1970s, governments used to pay Rs 2 to kill a whistling dog as it wiped out livestock.

Digveerandrasinhji of Vansda. "But the number of individuals and the pack size were unconfirmed. Presence of dhole is an indicator of good quality forest, prey abundance and less human disturbance. The first

sighting was on February 20 by a local herder, Mohammed Jat, who reported this to the forest department," Dinesh Rabari, deputy conservator of forests, South Dangs division, told TOI.

Dhole is protected under schedule 2 of the Indian Wildlife (Protection) Act, 1972. It's also one the International Union For Conservation of Nature (IUCN) Red List of endangered species. "We already suspected the presence of dholes here. Field

staff found the carcass of a spotted deer and the way it was disembowelled strengthened our suspicion. Next day we visited the spot and saw a wild dog was eating that carcass. Camera traps then were placed to observe further activities. Next day, the first image of dhole was captured in Kewdi beat of the park," Rabari added.

After confirming presence of two dholes, the department set up several camera traps to find out their numbers and retention time along with monitoring their movements, behaviour, food and foraging habit. "We are making all efforts to ensure there is no human disturbance in these areas so that they permanently stay here and breed," Rabari said.

Times of India, 23/5/2020

દુર્લભ દુનિયા | છેલ્લે 1970માં વાંસદાના મહારાજા દિગ્વેન્દ્રસિંહજીએ વાઇલ્ડ ડોગ જોયા હતા
નેશનલ પાર્કમાં દુર્લભ બે એશિયાટિક વાઇલ્ડ ડોગ દેખાયા

મેહુલ પટેલ | ચીબલી

દિવ્ય ભાસ્કર ૨૪ મે ૨૦૨૦

દક્ષિણ ગુજરાતની એક ઐતિહાસિક ઘટના કહી શકાય એવી બનવા પામી છે. છેલ્લા 50 વર્ષમાં પહેલી વખત નવસારી જિલ્લાના વાંસદા નેશનલ પાર્કમાં બે એશિયાટિક વાઇલ્ડ ડોગ દેખાયા હોવાનું જાણવા મળ્યું છે.

દક્ષિણ ગુજરાતમાં આવેલા સબાદી પર્વતમાળાની તળેટીમાં આવેલા 24 ચોરસ કિલોમીટરમાં પથરાયેલા વાંસદા નેશનલ પાર્કમાં ગોઠવેલા કેમેરામાં પહેલી વખત બે ડોલ એટલે કે એશિયાટિક જંગલી ફૂતરા હોવાનું ઝડપાયું છે. છેલ્લે 1970માં વાંસદાના મહારાજા દિગ્વેન્દ્રસિંહજીએ આ એશિયાટિક વાઇલ્ડ ડોગને છેલ્લી વખત જોયાનો વિશ્વસનીય પુરાવો છે. એ બાદ વાંસદા નેશનલ પાર્કમાં તેમની હાજરી જોવા મળી નથી. 50 વર્ષ બાદ પહેલી વખત એશિયાટિક વાઇલ્ડ ડોગ દેખાયા છે. આ વર્ષે પહેલી વખત 20મી ફેબ્રુઆરીમાં ડોલને જોયા હોવાનું સ્થાનિક દ્વારા વન ખાતાને જણાવ્યું હતું. ડોલ ઇન્ડિયન વાઇલ્ડ લાઇફ (પ્રોટેક્શન) એક્ટ 1972ના શિબ્દ 2

કેઠળ સરોહિત પ્રાણીની યાદીમાં સમાવિષ્ટ છે. ઉપરાંત ઇન્ડરનેશનલ યુનિયન ફોર કન્ઝર્વેશન ઓફ નેચર દ્વારા નામરોષ થવાને આરે પહોંચી ગયેલા પ્રાણીના રેડ લિસ્ટમાં પણ સામેલ છે. એ સંજોગોમાં વાંસદા નેશનલ પાર્કમાં તેની હાજરી જોવા મળે એ ખરેખર આશાસ્પદ ગણાય છે. જોકે એ પછી પણ એશિયાટિક વાઇલ્ડ ડોગની હાજરી અંગે શંકા તો સેવાતી જ હતી પરંતુ વન વિભાગના ફિલ્ડ સ્ટાફે ટપકાવાળા હરણાનું મારણ થયેલું જોયું હતું. એ પછી ડોલની હાજરી હોવાનું ઠક થયું હતું. એ બાદ તેની હાજરી

વનવિભાગને આ એશિયાટિક વાઇલ્ડ ડોગ હોવા બાબતે જાણ થઈ હતી. ત્યારબાદ આ બાબતે અમે કેમેરા ગોઠવ્યા હતા. જેમાં બે એશિયાટિક વાઇલ્ડ ડોગ કે એક નર અને એક માદા હોવાનું બહાર આવ્યું છે. છેલ્લા 1970માં દેખાયા હોવાની વાત બાદ હાલ અત્યારે આ એશિયાટિક વાઇલ્ડ ડોગ કેમેરામાં જોવા મળ્યા છે. ડિ.નેશભાઈ રબારી, ડેપ્યુટી કન્ઝર્વેટર, દક્ષિણ ડોગ ડિવિઝન

વાઇલ્ડ ડોગની હયાતી એ સારા જંગલની નિશાની

અને ઉલ્લેખનીય બાબત એ છે કે આ જંગલમાં એશિયાટિક વાઇલ્ડ ડોગની હયાતી એ સારા જંગલની નિશાની છે. આ એશિયાટિક વાઇલ્ડ ડોગ ગાદ જંગલોમાં જ વિહરતું પ્રાણી છે ત્યારે આ વાંસદા નેશનલ પાર્કનું જંગલ હજી પણ અકબંધ હોય ત્યારે આ જંગલમાં વૃક્ષોની ગીચતા અને તે માટે વન વિભાગની કામગીરી હજી આ એશિયાટિક વાઇલ્ડ ડોગની અસ્મિતા ટકાવી રાખવાને આભારી ગણી શકાય.

પકડવા માટે કેમેરા મૂકાયા હતા. એ બાદ પહેલી વખત વાંસદા નેશનલ પાર્કના કેવડી બીટમાં તેનો ફોટો કેમેરામાં ઝડપાયો હતો. એ બાદ બે ડોલ હોવાનું સમર્થન થતાં વન વિભાગે તેમની કેટલી સંખ્યા છે, તે જાણવા માટે ઘણા કેમેરા ગોઠવ્યા હતા. જેથી તેમની હિલચાલ, વર્તણૂક અને આહાર અને ટેવ જાણી શકાય. મળતી માહિતી મુજબ ડોલ હોવાનું એ સારા જંગલની નિશાની છે. વળી એ સાદું શિકારી પ્રાણી છે. ભેગા મળી ડોલ વાઘનો પણ શિકાર કરી શકે એવું સક્ષમ છે. તેની પૂંછડી ટૂંકી અને ગુચ્છાદાર હોય છે, તેના પગ પણ ટૂંકા હોય છે. એ ઉપરાંત જંગલમાંથી રસ્તા કાઢવામાં આવતા વાહનો સાથેના અકસ્માતમાં પણ તેના મોત થયા છે, એ તમામ પરિબળોને પગલે તેમની વસતિ ઘટી છે.

Divya Bhaskar, 24/5/2020

નવસારી કૃષિ યુનીવર્સિટી દ્વારા ચાલતાં ફોટોગ્રાફી કોર્સના વિદ્યાર્થીઓનું ફોટોગ્રાફ પ્રદર્શન યોજાશે

નવસારી, તા. ૨૪ નવસારી કૃષિ યુનિવર્સિટી ખાતે આવેલ કોલેજ ઓફ ફોરેસ્ટ્રીમાં છેલ્લા પાંચ વર્ષથી નેચર અને વાઈલ્ડ લાઈફ વિષય પર એક વર્ષનો સર્ટીફિકેટ કોર્સ શરૂ કરવામાં આવેલ છે. આ પ્રકારનો સરકાર માન્ય કોર્સ ગુજરાતમાં માત્ર નવસારી કૃષિ યુનિવર્સિટી ખાતે જ છે. આ કોર્સમાં ફોટોગ્રાફીને લગતી પાયાની બાબતો જેવી કે રાઈટ એક્સ્પોઝર, કંપોઝીશન, લાઈટ બેલેન્સ, કેમેરા ટેકનિક્સ, વગેરે સાથે ફોટોગ્રાફીને સંલગ્ન સોફ્ટવેર્સ ડીજીટલ ફોટો પ્રોફેશનલ, લાઈટ રૂમ અને ફોટોશોપનું શિક્ષણ આપવામાં આવે છે.

સ્કીલ ઈન્ડીયાના ભાગ રૂપે કાર્યરત આ કોર્સ અંતર્ગત છેલ્લા પાંચ વર્ષમાં વિવિધ વ્યવસાય સાથે સંકળાયેલ ૭૨ જેટલા વ્યક્તિઓએ કોર્સ પરિપૂર્ણ કરી પોતાની સ્કીલનો દેશવિકાસમાં ફાળો આપી રહ્યા છે. આર્કિટેક્ટ, બેંકર, શિક્ષક, સીએ, ખેડૂત, ડોક્ટર, વન અધિકારી, પોલીસ અધિકારી, કોમ્પ્યુટર એન્જીનીયર, પ્રોફેસર, ડેન્ટીસ્ટ, ફર્મસીસ્ટ, ફીલ્મ પ્રોડ્યુસર તેમજ ટુરિઝમ સાથે સંકળાયેલ પ્રોફેશનલ્સ જેવા અનેક વિષય વ્યવસાયના લોકો આ કોર્સ કરી ચૂક્યા છે. ફોટોગ્રાફી કોર્સ અંતર્ગત

દર વર્ષે ફોટો પ્રદર્શન યોજાય છે અને જેની કડી રૂપે આ વર્ષે સ્ટ્રીટ ફોટોગ્રાફી બેઝે આંતરરાષ્ટ્રીય ખ્યાતી ધરાવતા દિલ્હીના ફોટોગ્રાફર વીનીત વ્હોરાના ફોટોગ્રાફ્સ અને સાથે ફોટોગ્રાફી કોર્સના વિદ્યાર્થીઓની તસવીરોનું પ્રદર્શન યોજાશે. તા. ૨૪ થી ૩૦

જુલાઈ સુધી સવારે ૧૦ થી સાંજે ૬ કલાક સુધી કૃષિ યુનિવર્સિટીના કેમ્પસમાં ઈન્ટરનેશનલ હોસ્ટેલ ખાતે આ ફોટોગ્રાફી પ્રદર્શન જાહેર જનતા માટે ખુલ્લું મુકાયે. તા. ૨૮ જુલાઈના રોજ સવારે ૧૦ કલાકે કૃષિ મંત્રી ચીમનભાઈ સાપરીયા દ્વારા આ ફોટોગ્રાફી પ્રદર્શનનું ઉદ્ઘાટન આર. સી. પટેલ, મંગુભાઈ પટેલ, પીપ્પુભાઈ દેસાઈ અને કુલપતિ ડો. સી. જે. ડાંગરીયાની ઉપસ્થિતિમાં ઈન્ટરનેશનલ હોસ્ટેલ ખાતે કરવામાં આવશે. તા. ૩૦ જુલાઈ, રવિવારે ૧૦ કલાકે આ કોર્સના વિદ્યાર્થીઓનો સર્ટીફિકેટ વિતરણ અને સન્માન સમારોહ સુરત રેન્જના એડીશનલ ડીજીપી ડો. શમશેર સિંચ અને નાયબ વન સંરક્ષક પુનીત નેપરની ઉપસ્થિતિમાં યોજાશે. કોલેજ ઓફ ફોરેસ્ટ્રીના ડીન ડો. બી. એન. પટેલ અને આચાર્ય ડો. પી. કે. શ્રીવસ્તવ આ કાર્યક્રમોની સચોટ તૈયારી માટે જહેમત ઉઠાવી રહ્યા છે.

ફોટોગ્રાફી એ સંવેદનાનો વિષય છે: આર. સી. પટેલ

નવસારી કૃષિ યુનિવર્સિટી ખાતે ફોટોગ્રાફી અંગેના કોર્સના સર્ટીફિકેટનું વિતરણ કરાયું હતું. આ સમયે આર. સી. પટેલે કોર્સના વિદ્યાર્થીઓને શુભેચ્છાઓ આપી અને કોર્સના મુખ્ય ઉદ્દેશ્યો અને ફોટોગ્રાફીના મહત્વ વિશે વાતચીત કરી. તેમણે કહ્યું કે, ફોટોગ્રાફી એ માત્ર એક કલાકારના કૌશલ્યનું પ્રદર્શન નથી, પરંતુ તે એક સંવેદનાનો વિષય છે. તે દ્વારા આપણે આજીવનના અનુભવો, સંસ્મરણો અને સંકેતોને કાગળ પર પહોંચાડી શકીએ છીએ. આ કોર્સના દરમિયાન આપણે ફોટોગ્રાફીના ઇતિહાસ, ટેકનિક્સ અને સંસ્કૃતિ વિશે શીખી શકીએ છીએ. આ કોર્સના અંતિમ સત્રમાં આર. સી. પટેલે કોર્સના વિદ્યાર્થીઓને શુભેચ્છાઓ આપી અને કોર્સના મુખ્ય ઉદ્દેશ્યો અને ફોટોગ્રાફીના મહત્વ વિશે વાતચીત કરી. તેમણે કહ્યું કે, ફોટોગ્રાફી એ માત્ર એક કલાકારના કૌશલ્યનું પ્રદર્શન નથી, પરંતુ તે એક સંવેદનાનો વિષય છે. તે દ્વારા આપણે આજીવનના અનુભવો, સંસ્મરણો અને સંકેતોને કાગળ પર પહોંચાડી શકીએ છીએ. આ કોર્સના દરમિયાન આપણે ફોટોગ્રાફીના ઇતિહાસ, ટેકનિક્સ અને સંસ્કૃતિ વિશે શીખી શકીએ છીએ.

ડાંગના વઘઈ પાસે વાઈલ્ડ લાઈફ ફોટોગ્રાફી પર વર્કશોપ યોજાયો

બાલર ન્યૂઝાં સામુહ્ય

નવસારી કૃષિ યુનિવર્સિટી ખાતે આવેલ ફોરેસ્ટ્રી કોલેજમાં છેલ્લાં ૫ વર્ષથી નેચર અને વાઈલ્ડલાઈફ વિષય પર એક વર્ષનો સર્ટીફિકેટ કોર્સ શરૂ કરવામાં આવેલ છે. સ્કીલ ઈન્ડિયાના ભાગરૂપે કાર્યરત આ કોર્સમાં ફોટોગ્રાફીને લગતી પાયાની બાબતો જેવી કે એક્સ્પોઝર, કંપોઝીશન, પ્રોફેશનલ, લાઈટરૂમ અને ફોટોશોપનું પાયાનું શિક્ષણ આપવામાં આવે છે. દક્ષિણ ડાંગ વન વિભાગના સહયોગથી ગ્રામ્ય જીવનના સહઅસ્તિત્વને ફોટો-ડોક્યુમેન્ટરી તરીકે રજૂ કરી ડાંગી ગ્રામ્ય

વઘઈ નજીકનાં બાજનાં ફોટોગ્રાફી વર્કશોપ યોજાયો. વિશિષ્ટતાને સમગ્ર વિશ્વ સમક્ષ પ્રદર્શિત કરવાના હેતુસર ડાંગ જિલ્લાના વઘઈ નજીકના વાલેલ 'બાજ' ગામમાં બે દિવસ સુધી ફોટોગ્રાફી વર્કશોપ કરવામાં આવી હતી. ફોટો ડોક્યુમેન્ટરીના વિષય તરીકે મનુષ્ય અને કુદરત (Human Nature), પર્યાવરણને લીધે ગ્રામ્ય જીવનમાં બદલાવ (change in Village Life) અને પર્યાવરણીય છબી (Environmental Portrait) જેવા ત્રણ માથાળા હેઠળ બાજ ગામના ગ્રામ્ય જીવનની ફોટોગ્રાફી ૨૭ જેટલા તસ્વીરકારો દ્વારા કરવામાં આવી હતી. જેમાં જાણીતા ફોટોગ્રાફર તેમજ નેચર અને વાઈલ્ડલાઈફ ફોટોગ્રાફી કોર્સના માર્ગદર્શક નેવીલ ઝવેરીના માર્ગદર્શન હેઠળ પરિપૂર્ણ કરાયું હતું.

ફોટોગ્રાફી માટે સર્ટીફિકેટ કોર્સનો પ્રારંભ

નવસારી કૃષિ યુનિ. ખાતે ત્રિદિવસીય ફોટો પ્રદર્શન યોજાશે

નવસારી તા. ૨૬ અરબી બાગાયત-વનવૃતીય મહાવિદ્યાલય, નવસારી કૃષિ યુનિવર્સિટી દ્વારા "નેચર અને વાઈલ્ડ લાઈફ ફોટોગ્રાફી" વિષય પર એક વર્ષનો સર્ટીફિકેટ કોર્સ શરૂ કરવામાં આવેલ છે. આ પ્રકારનો સરકાર માન્ય કોર્સ ગુજરાતમાં પ્રથમ વખત ૨૦૧૨ થી શરૂ કરાયેલ છે. આ કોર્સમાં ફોટોગ્રાફીને લગતી પાયાની બાબતો જેવી કે કંપોઝીશન, લાઈટ બેલેન્સ, કેમેરા ટેકનિક્સ, વગેરેની સાથે ફોટોગ્રાફ પ્રોફેશનલ સોફ્ટવેર અને ફોટોશોપનું પણ શિક્ષણ આપવામાં આવશે. આ કોર્સ દર રવિવારે બે

કલાક ફાળવી એક વર્ષમાં પૂર્ણ કરી શકાય જેથી કોલેજમાં ભણતા વિદ્યાર્થીઓ તેમજ નોકરી કે ધંધે કરતાં વ્યક્તિ કે જે ફોટોગ્રાફીમાં રસ ધરાવે છે તેઓ આ કોર્સ કરી શકે. આ પ્રદર્શન ૨૯ થી ૩૧-૦૯-૧૬ એમ ત્રણ દિવસ માટે સવારે ૧૦ થી સાંજે ૬ કલાક સુધી સો નવરત્ન માટે ખુલ્લો રહેશે જે નવસારી કૃષિ યુનિવર્સિટીના આંતરરાષ્ટ્રીય છાત્રાલય ખાતે રાખવામાં આવેલ છે. આ પ્રદર્શનનું ઉદ્ઘાટન દેશ આર.સી. પટેલ દ્વારા તા. ૨૬-૯-૧૬ના રોજ ૧૦ કલાકે કરવામાં આવશે.